Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РЎЗНОМАСИ

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ 1411 ЙИЛ ШАВВОЛ, 30-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ САВР, 26-КУН.

1991 йил 1 январда таваллуд топган 1991 йил 15 май, чоршанба, 90-сон НАРХИ обуначига 7 тийин. сотувда 10 тийин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг

ФАРМОНИ

ЧАКАНА НАРХЛАР ОШГАНЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АҲОЛИ КЎРГАН ЗАРАРНИНГ ЎРНИНИ ҚОПЛАШГА ОИД ҚЎШИМЧА ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Мактаб кийими ва болаларнинг бошқа кийим-кечаги чакана нархлари бир йўла ошганлиги муносабати билан болали оилаларни ва ўқувчи ёшларни ижтимоий ҳимоялашнинг қўшимча кафолатларини вужудга келтириш мақсадида ҳамда мамлакатдаги вазиятни барқарорлаштириш ва тангликни бартараф этишга оид энг зарур тадбирлар тўғрисидаги қўшма баёнотга асосланиб **қарор қиламан:**

1. СССР Президентининг «Чакана нархларни ислоҳ қилиш ва аҳолини ижтимоий ҳимоялаш тўғрисида»ги 1991 йил 19 март фармонида кўзда тутилган шароитларга татбиқан ўтказилаётган компенсация тўловлари (СССР халқ депутатлари съезди ва СССР Олий Советининг ахборотномаси, 1991 йил, 13-сон, 367-модда) билан бир қаторда қуйидаги миқдорларда мактаб кийими ёки болалар учун бошқа кийим-кечак йиғмасини сотиб олиш учун ҳар йили қуйидаги миқдорларда пул бериш тўғрисида СССР Вазирлар маҳкамасининг таклифи қабул этилсин:

Мактабгача ёшдаги болалар ва 13 ёшгача бўлган мактаб ўқувчилари учун — 200 сўм; 13 ёшдан ошган мактаб ўқувчилари учун, шунингдек СССР ҳукуматининг қарорларига биноан кийим-кечак ва озиқ-овқат билан таъминланмайдиган ҳунар-техника ўқув юртларининг ўқувчилари учун — 250 сўм.

2. Жумҳуриятларнинг ҳукуматларига, халқ депутатлари маҳаллий советларининг ижроия ва бошқарув идораларига табиий-иқлим шароитларини эътиборга олиб, мактабгача ёшдаги болалар учун, кундузги мактабларнинг ўқувчилари, шунингдек ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчилари учун кийим-кечакларнинг стандарт йиғмаларини белгилаш тавсия этилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти

М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 13 май.

1-Тошкент пойафзал бирлашмасининг меҳнат жамоаси ишлаб чиқарган маҳсулот харидорларга маъқул тушмоқда.

Саодатхон Хайруллаева 20 йилдан бери ана шу корхонада ҳалол меҳнат қилади.

СУРАТДА: 7-цех ишчиси С. Хайруллаева.

Х. СОЛИҲОВ олган сурат.

Мактубларда эл овози

ШАККОКЛИК БЎЛМАС

Марказий матбуот орқали Ўзбекистонимиз, ўзбек халқи шаънига туҳмат гаплар айтилди. Бундай муносабат ҳаммани ранжитди. Ғаразгўй мақолалар эълон қилиш бўйича кўринмас мусобақада «Правда» газетаси ҳам байроқдорлардан бўлди. Шундай экан, ҳақли савол туғилади: нега Тошкентдаги йирик кўчалардан бири «Правда» газетаси» номи билан аталиши керак? Уйғонаётган ғурур ва оддий фуқаролик ҳуқуқи билан таклиф қиламан: мазкур кўчага буюк муҳаддис Абу Исо ат-Термизий номи берилсин. Менинг бу фикримга халқ депутатлари Тошкент шаҳар совети ижроия комитети атамашунослик кенгаши аъзолари нима дейишар экан?

Фахриддин ИСЛОМОВ,
143-автокорхона ҳайдовчиси.

МАБЛАҒ ЕЛГА СОВУРИЛМОҚДА

Шаҳрисабз — Ўрта Осиё халқлари тарихида чуқур из қолдирган муҳим воқеалар кечган шаҳар. Бу қутлуғ тупроқда Амир Темур туғилган, Алишер Навоийнинг муборак қадами теккан. Кейинги йилларда таъмирлаш бўйича баъзи ишлар қилинди, янги иморатлар қурилди. Шаҳар ижрокоми режа бўлимининг мудири А. Ҳайдаровнинг эътироф этишича, Чорсу майдони атрофини тартибга келтиришга ярим миллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфланибди. Шу ҳудудда қурилган «Кулоллик» чойхонаси ўз сурати билан шаҳар ҳуснига ярашиб турибди. Бироқ у нақ катта кўчанинг юзида қурилган ,қатнов кўплиги-ю машиналар шовқинидан бош айланади. Ўн метрлар қуйироқдан марказий универсал магазини бошланади, орада ҳатто йўлак ҳам қолдирилмаган. Наҳотки меъморлар бундай тиқилинчда на дам олиб, на ҳордиқ чиқариб бўлмаслигини билишмаса? Катта маблағ сарфланиб, узоқ йилларга мўлжалланиб қуриладиган иморатлар тарҳини чизишда етти эмас, етмиш марта ўлчаб бир кесиш лозим.

Тоғай МУҲАММАДИЕВ,
меҳнат фахрийси.

ОНАЛАРНИ РАНЖИТМАНГ

Самарқанд районидаги Садриддин Айний номли колхознинг Оржоникидзе участкасида яшовчи 3 боланинг онаси Малоҳат Матқулова томорқа беришганини, бироқ уй тиклаш учун маблағ ва материал йўқлигини, қарз сўраб район совети ижроия комитетига қилаётган мурожаатлари беҳуда кетаётганини куйиниб ёзиб юборибди. Маълум қилишича, оғир шароитда яшашади, болалари кўчада қолган. Наҳотки муштипар бир онага мурувват кўрсатиш мушкул бўлса?

Жамоатчи мухбир Қ. Халилов эса Булунғур районидаги Ҳамид Олимжон номли давлат хўжалиги ҳудудида яшовчи 33 нафар Қаҳрамон она ардоқда яшаётганини, уларга моддий ёрдам уюштирилаётганини, байрам ва тантаналарда эъзозланаётганликлари ҳақида ёзиб юборибди.

СИЙҚА ШИКОЯТ

Мен Нишон районидаги «Самарқанд» давлат хўжалигида ишлайман. Дала шийпонидаги нобоп шароит ҳақида арз қилмаган жойим қолмади. Ҳатто район партия комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССР халқ депутати Ҳайитмурод Фармоновга учрашдим. Район рўзномасида мақола берилди, республика радиосида танқид қилинди. Барибир кор этмади. Мана, уч йил бўляптики, шийпонимизда ҳамон чироқ йўқ. Хўжасизлик дастидан яна кимга арз этайлик?

Жамол КАРИМОВ.

АВВАЛ АЗОН АЙТИЛСА

Маълумки, мусулмон мамлакатларида тонгда радиодан давлат мадҳиясидан олдин азон айтилади. Бизда ҳам шу тартиб жорий қилинса, айни муддао бўларди.

Маъруфхон АБДУҲАЛИМХОН ўғли,
Андижон вилояти, Хўжаобод райони.

ВИДЕОБАР ЭМАС, ВИДЕОБАЛО

Фарзанд азиз, одоби ундан азиз, дейди халқимиз. Муболағасиз айтиш мумкинки, кўплаб ота-оналар ўз жигарбандларини замонавий бало — видеосалонларнинг ахлоққа зид муҳитига топшириб қўймоқдалар. Ғарбий Европа, АҚШ, Япониядан турли йўллар билан кириб келган кассеталар фаҳш ва бошқа ифлосликларни кенг тарғиб этаяпти. Бу ҳолга қарши ҳукумат қарори қачон чиқади? Токайгача биз ўз наслимизнинг келажаги булғанаётганига бепарво қараб тураверамиз?

Маҳамаджон МАМАЖОНОВ,
меҳнат фахрийси.
Соватобод шаҳри.

АРМИЯ МЕНГА ЗОРМИДИ?

Улуғбек номли 8-ўрта мактабда ўзбек тили ва адабиётидан дарс бераман. Мутахассис етишмаслигидан ҳафтада 45 соат ўқитаман. Ҳар куни икки юздан зиёд ўқувчи билан учрашаман, шунча толиби илм мени кутади. 1 март куни ҳарбий комиссариатга чақириб қайта тайёргарликка боришим кераклигини айтишди. Мен майор Стунниковга мактабдаги аҳволни тушунтиришга ҳаракат қилгандим, гапимни эшитишни ҳам хоҳламади. Директорга айтсам, «аралаша олмайман» деб елка қисди. Ҳолбуки, мен билан жўнаши керак бўлган 111-ПМКнинг гараж мудири темир-терсакка жавобгар эканини айтиб, жавоб олиб кетди. Бу хатни ҳарбий қисмдан ёзаяпман. Ўйлаб кўрсам, нега темир-терсакнинг тақдири билан ҳисоблашадилар-у сабоқ кутиб ўтирган болаларни назарга илишмайди?

Боймурод УМАРОВ.

САЛОМНОМА

Сизларга Тинч Океан флотида бурчини ўтаётган мухлисингиз мурожаат этаяпти. А. Жўрабоевнинг рўзномада ёритилган «Биз киммиз?» мақоласи кўнглимизни кўтариб юборди. Бўш вақтларимизда рус, украин, белорус, арман йигитлари билан баҳслашиб қоламиз. Улар ўзбеклар ҳаётидан фақат пахтани биладилар. Ал-Хоразмийнинг алгебрага, Улуғбекнинг астрономияга, Ибн Синонинг табобатга қўшган буюк ҳиссаларидан бехабар. Наҳотки бу боболаримизнинг Пугачёвчалик хизмати бўлмаса?

Мен уч йилдан буён ҳарбий хизматдаман. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилганини эшитиб роса ҳурсанд бўлдик. Жонажон юртимизда улкан ўзгаришларни кўрсак керак.

Мурoджон ҒОФУРОВ,
Н-қисм жангчиси.

НЕЧА КУНГА ЧИДАЙМИЗ?

Уттиз йилдан буён шаҳар алоқа бўлимида ишлайман. Етти фарзандим бор. Ойлик маошим 130 сўм. Нарх-наво 2—3 баравар ошиб кетди, эвазига 60 сўм товон тўланади. Ҳисоб-китобимча, бу маош билан қорин ҳам тўймайди. Кийим киймаймизми, у ёқ-бу ёққа юрмаймизми? Энди бизга ким ёрдам беради?

Абдураим АБДУРАҲМОНОВ.
Марғилон шаҳри.

САХОВАТ ЕДДА ТУРСИН

Ўтган йили матбуот ва радиода ногиронлар ҳаётини ёритишга бағишланган кўпгина чиқишлар бўлди. Энди эса бир қанча жамиятлар меҳр-оқибат кўрсатишга сафарбар этилган. Уларнинг фаолияти рўзнома ва ойномалар эътиборида бўлса, ҳатто махсус саҳифалар, сонлар бағишланса, хайрли ишга бел боғлаган саховатли кишилар учун маънавий рағбат бўларди.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ,
журналист

АМАЛИЙ УЧРАШУВ МАРКАЗИ— ТОШКЕНТ

● Июнь ойининг ўрталарида «Тошкент амалий учрашуви» бўлади. Бу катта тадбирда ўнлаб етакчи чет эл компаниялари, банклари, фирмаларининг вакиллари қатнашадилар. Унга тайёргарлик кўриш ишлари ҳозирнинг ўзидаёқ қизғин тус олди. Ташкилот комитетининг биринчи мажлисида шу ҳақда гапирилди. Мажлисда Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов раислик қилди.

Ўзбекистонда ҳали бундай тадбир ўтказилмаганлиги таъкидланди. Кейинги вақтларда сиёсий ва иқтисодий турмушда рўй берган ўзгаришлар, Ўзбекистоннинг мустақиллиги тўғрисидаги декларация республиканинг халқаро майдонга мустақил чиқиши учун кенг истиқбол очди. «Тошкент амалий учрашуви» шундай тадбирдирки, унда энг йирик хорижий фирмаларнинг вакиллари Ўзбекистон корхоналари, ташкилотлари, илмий ва тадқиқот илмгоҳлари билан мустаҳкам амалий алоқа ўрната оладилар.

Июнь учрашувида Буюк Британия, Бельгия, Франция, Италия, АҚШ, Хитой, Гонконг, бир қанча араб мамлакатларининг савдо-саноат доиралари намояндалари қатнашишини айтишнинг ўзи кифоя.

Анжуман номининг ўзи унинг вазифаси алоқа ўрнатишдан, сармоядорларни республиканинг иқтисодий имкониятлари билан таништиришдан иборат эканини жуда тўла-тўкис акс эттиради. Бунинг учун Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида катта экспозиция очилади, унга халқ хўжалиги мажмуи корхоналарида ишлаб чиқарилаётган жами маҳсулотлардан намуна қўйилиши кўзда тутилмоқда. «Тошкент амалий учрашуви» қатнашчиларига ўзларини қизиқтирган хоҳлаган корхонага бориш, етакчи олимлар ва мутахассислар билан муаммоларни ҳамда истиқболларини муҳокама қилиш имконияти берилади.

Хорижий фирмалар билан қўшма корхоналар барпо этиш, маҳсулот етказиб бериш ҳақида ўзаро манфаатли шартнома ва битимлар тузиш — учрашувнинг асосий вазифаларидан бири эканлиги ташкилот комитетининг мажлисида таъкидлаб ўтилди. Аммо Ўзбекистон шу пайтгача чет элларга чиқариб келган анъанавий маҳсулот турларига эмас, балки ҳали Ғарб бозорига таниш бўлмаган маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи тармоқларга асосий эътибор берилади. Шу сабабли кўпгина манфаатдор вазирликлар ва идоралар меҳмонларнинг келишига мўлжаллаб экспорт имкониятлари кўргазмаларини тайёрламоқдалар.

Мажлисда шу нарса уқтирилдики, «Тошкент амалий учрашуви»нинг натижалари кўп жиҳатдан унинг ташкил этилишига, барча муассасаларнинг аниқ ишлашига боғлиқдир. Шунга биноан тадбирлар ишлаб чиқилиб тасдиқланди, уларнинг бажарилиши учун масъул кишилар тайинланди.

Савдо-саноат доираларининг намояндалари Ўзбекистонга келганларида ўз мижозлари ва ҳамкорлари билан учрашибгина қолмай, шу билан бирга қадимий диёрда яшовчи халқларнинг тарихи ва маданияти билан ҳам танишишлари мумкинлиги равшан. Жумладан, улар Самарқанд ва Бухорога борадилар, жаҳонга машҳур меъморчилик обидаларини кўздан кечирадилар. Тажрибали ва ҳаваскор артистлар меҳмонларга ўз санъатларини намойиш қиладилар.

«Тошкент амалий учрашуви»ни ўтказувчи ташкилот комитетининг мажлисида республика вазирликлари, идоралари, йирик саноат корхоналарининг раҳбарлари қатнашдилар.

(ЎзТАГ.)

«Халқ сўзи»нинг Жиғаристондаги мухбирлар қўналғасидан

МАСЪУЛИЯТНИ ҲИС ЭТАМИЗ

Жигаристондаги табиий офат оқибатларини тугатиш юзасидан тузилган ҳукумат комиссиясининг мажлисларидан бирида касалликлар тарқалмаслиги учун етарли даражада чоралар кўрилмаётганлиги танқид қилиб ўтилганди. Мухбиримиз шу хусусда Ангрен шаҳар санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи И. К. Галко билан суҳбатлашди.

— Иван Кузьмич, фожиа рўй бергандан бери қандай тадбирлар амалга оширилди?

— Кўчки ҳақидаги хабар етиб келиши билан аввало табиий офат юз берган ва унга туташ жойларни ёппасига дезинфекция қилдик. Ичак, ошқозон ва бошқа юқумли касалликлар тарқалмаслиги учун кўзда тутилган махсус чоралар қўлланилди. Аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилди. Ҳар куни икки мартадан дезинфекция қилинмоқда. Сув таъминоти ҳам тўлиқ назорат остига олинган, бактериологик ва кимёвий текшириш муттасил ўтказилаётир.

8 врач ва 90 нафар ўрта маълумотли медицина ходими ҳамда дезинфектор биринчи кунданоқ шу ерда. Транспорт, керакли дори дармонлар билан етарли даражада таъминланганмиз.

— Ишингизнинг танқид қилинишини қандай баҳолайсиз?

— Ўша куни хавфли зонадан кўчирилаётган хонадонларнинг бир неча уйлари бузилаётганди. Унгача бузилган турар жойларнинг ўрни бир неча мартадан дезинфекция қилинганди, фақат бевосита одамлар ишлаётган жойлар қолганди. Афтидан комиссия аъзолари худди шу жойларни назарда тутишган. Танқидни тўғри қабул қилдик ва назоратни янада кучайтирдик. Ҳаммадан ҳам кўра биз хато ёки камчиликка йўл қўйишга ҳақимиз йўқлигини яхши тушунамиз.

Фаррух РАҲИМ.

ТОМИНГ ҲАМИША БАЛАНД БЎЛСИН...

9 Май. Мотамсаро қишлоқ аҳли кўнглига қил сиғмасди... Бироқ байрам Жигаристон кўчаларида тентираб юрди. Бир ёқда Боботоғ, иккинчи ёқда Боёқбува чўққилари кумуш чакмонларини ярқиратиб турди. Табиат гезарган, кўкарган қирлар юзига қизғалдоқ сурди. Тошкент, Ангрен савдо тармоқлари йўллаган кўчма дўконлардаги ярақ-юруқ ноёб моллар алламаҳалгача харидор кутди... Машъум воқеа содир бўлган куни шомда қирдан қайтганда ўз уйларини тополмай позмон бўлиб қолган сигир-бузоғу қўй-эчкилар бағри ўпирилган тупроққоя елкасини турткилаб кўрди...

Юқумсизлантириш ташкилотининг оқ халатли ходимлари вайроналар атрофига оппоқ кукундори сепиб юришди... Кулранг кийимли милиционерлар одамларни хавфли чегарадан четлатиб туришди...

Лекин...

На қодир табиат, на моҳир жамият Жигаристон бўйнидаги чипқонни боғлай олмади. Марҳумларнинг биринчи пайшанбаси дам олиш кунига тўғри келганидан фойдаланган ҳамдард кишилар узоқ-яқиндан оқиб келаверишди; ёшдан кўпчиган юзларини худо яратиб қўйган яхлит мозор томон буришди, худди ўз жигарларининг маъракасига келган каби аза либосида бел боғлаб даара қуриб туришди... Ҳамма маъракалардаги каби бу даврада ҳам содир бўлган машъум воқеа тафсилотлари такрор сўзланар, ҳар ким ўз кўрганларини, билганларини, тахмину тусмолларини тўкиб солларди.

Халқимизда «эшитганларинг ёлғон, кўрганларинг рост» деган гап бор. Атрофга синчиклаб назар ташлайман: Жигаристон қишлоғи ёндош икки тизма қирлар орасидан бошланаркан. Мана шу бошланиш жойи тўрида қишлоқни тоғ тарафдан келажак селдан сақлаш учун барпо этилган баланд тупроқ тўғон қад кериб турибди. Тўғон билан нураган қоя туташган жойдан бир нов зилол сув сизаяпти. Унинг йўли кўчган тупроқ билан тўсилиб қолгани сабабли бу зилол булоқнинг сув сатҳи лаҳза сайин кенгайиб бораяпти. Қишлоқ аҳли мана шу булоқдан сув ичган. Жигаристон булоғининг ёнига бориш ҳозир тақиқлаб қўйилган. Булоқ тепасида — тўғон устида юрилса, нариги тарафда жимирлаб ётган феруза кўлга кўзингиз тушади. Тоғдан тушган сел, ирмоқ ва булоқларнинг суви оқиб келиб, мана шу ерда димланади. Унинг чап қирғоғида яратилган сув ости йўли кўл сувининг бир қисмини йироққа — дарёга олиб бориб ташлайди. Кўлнинг ўнг тарафида эса... улкан тупроқ қоялар... тўкилиб турибди. Баҳор ёмғирига дош беролмай нураган қоя худди мана шу! Дарвоқе, «тоққа ёмғир кор қиларми муттасил ёққан билан!». Минг йиллардан бери ёмғир, қор, шамолда нурамаган чўққи бағри нега айнан бу йил баҳор ёмғирида бирдан тўкилиб кетди! Билганларининг айтишларича, бу қир бағри 1964 йили илк бор тўкилиб, одамларга талафот етказган экан. Бултур кузда эса унинг ёрилиб қолганини эл кўрган. Ҳукумат вакиллари одамларни бу хатардан огоҳлантиришган. Аҳоли кўнмаган. Қоя кўчиб тушишининг олдини олиш мақсадида устидан ёмғир эзган, остидан кўл суви сизган, ер силкинишида ичи тўкилган бу тепага уч бульдозер ўрмалаб, уни зичлаштирмоқчи бўлган. Ҳар бири 25—30 тонналик учта улкан куч!!! Бўлди, бас! Энди буни муҳокама қилиш вақти эмас! Бу қалтис ҳаракат қояни мустаҳкамлашга ёрдам берармиди ёки аксинча — унинг қулашини тезлаштирармиди деб мушоҳада юритиш ҳам бефойда! Биз бугун (ҳар доимгидек!) хавфли жойдан кўчиш кераклиги огоҳлантирилса-да, кўнмаган жигаристонлик шаҳидларнинг «қайсар»ликларини элга айтиб бўлдик. Балки чиндан ҳам фалокатнинг оёғи остида яшаш мумкин эмаслигини эшитса ҳам кетмай, аччиқ устида «ўлсам ҳам ўз уйимда ўлай» деб айтганлар ҳам бўлгандирлар. Ростдан ҳам Аймал момонинг кенгликлар бағридан узилгиси келмагандир. Эҳтимол, раҳматли бу момонинг юз ёшини юзалаб қолган чоли Пўлат бобо ҳам дўсти мулла Қосим буванинг ҳов баландликдаги (кўчкин ҳам четлаб ўтган) муқаддаслашган қабри ёнига қўйилиш орзусида масканини тарк этишни истамагандир. Лекин ҳали элликка ҳам бормаган Зоиржон, Зокиржон, Собиржон, Тоҳиржондек тўрт ўғилни умид билан ўстираётган раҳматли Абдуллажон тўрт лочинини полапонлигидаёқ абадиятга ўзи билан бирга олиб кетишни истамагандир!! Балки..., балки, балки...

— Мен ҳам шу ерликман, — деди фотиҳагўйлар сафида тиловат қилган ўрта яшар киши. Унинг ёнидаги 4—5 яшар қизчанинг кўзларидан ўрмалаган мунг, ўзининг мошгуручга айланган сочларига зўрлаб бостирилган дўппидан, ҳушёр тортдим.

— Хайрият, сизлар омон қолибсизлар! — дейман қувонч дан бўғилган овоз билан.

— Шу ерликман-у ҳозир шаҳарда тураман.

— Демак, кўчиб чиққансиз!

— Анча йиллар олдин кетганмиз. Армиядан етмишинчи йили қайтганман. Ўшанда оиламиз шаҳарга кўчибди. Уйландим. Ўн тўрт жойда ижарада яшадик. Мана, уч йил бўлди квартира беришди... Беш болам бор...

— Демак, ўн етти йил ижара уйларда юрдингиз...

— Шундай.

— Бу атроф — шахтёрлар қароргоҳи. Балки сиз ҳам шахтада ишласангиз...

— Шахтада ҳам ишлаганман...

Эндиги савол ортиқча эди. Суҳбат юракдаги ярага яна туз сепди... Раҳматли Пўлат бобо билан Аймал момонинг бу ердан кетиб, ўн тўрт жойга кўрпа кўтариб бориши кўз олдимга келди...

Шу пайт кимдир қишлоқдаги ёрдам маркази қўналғасига юк туширилганини айтди. Унда Андижондан кўрпа-тўшаклар кепти.. Кўрпа-тўшаклар... Кўрпа кўтариб юришни истамаган жигаристонликларнинг омон қолган бошларига аталган кўрпалар... Энди қишлоқнинг уч минг кишилик аҳолиси кузда яралажак янги қасабага кўчиб боради... Унгача шаҳид кетган ҳамқишлоқларининг хотира маросимларини ўтказишади, келаётган ёрдамчилар билан фотиҳачиларини кузатишади... Кўчки ваҳмидан касал бўлиб қолган ёш қарини оёққа турғизишади...

Ана, қишлоқ кўчасини тўлдириб бир гуруҳ қизалоқ келяпти.

— Отинг нима? — сўрайман кўзлари яшнаб турган бижилдоқ қизчани тўхтатиб.

— Мажидова Маҳфуза.

— Ўқийсанми?

— Ҳа, бешинчини тугатаяпман.

— Қаёқдан келаяпсизлар?

— Ангрендан. Болалар шифохонасида ётган ўртоғимизни кўришга борувдик.

— Оти нима?

— Ўртоғимни оти Минаввар, унинг Ҳакима деган опаси, Фазилат, Умида деган укалари ҳам бирга ётишганди... Тузалиб қолишибди.

— Уларга нима бўлганди?

— Кўчки уйларини босиб қолган. Тортиб олишди. Қўрқиб кетишган экан.

— Бошқа болаларни ҳам сақлаб қолишдими?

— Йўқ.

— Умидалар чаққон экан-да, қочиб улгуришибди, — дейман энтикиб.

— Йў-йўқ! Умидалар янги уй солишганди. Икки қаватли. Шунинчун улар омон қолишди.

Хайрият!

Қанчалар бахтли тасодиф! Қанчалар аччиқ ҳақиқат сабоғи бу: демак, фалокатлардан омон қолишда баландда яшашнинг аҳамияти бор! Бундан буёғи томинг ҳамиша баланд бўлсин, азиз халқим!

Мукаррама МУРОД қизи,
махсус мухбир.

Ҳокимиятни бошқариш масъулияти

СЎЗ ОЛМОҚ—ГАПДОНЛИК МУСОБАҚАСИ ЭМАС

Бир сессия таассуротлари

Муҳокамасига вилоят ижрокомининг ўтган йилги иши юзасидан ҳисоботи, вилоятни 1991 йилда иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш режалари, маҳаллий бюджет масалалари қўйилган ушбу сессия икки ой илгари чақирилиши керак эди. Лекин мамлакат ва жумҳуриятнинг худди мана шу йўналишдаги масалалари ечими вақтида ниҳоясига етмагани муддатни орқага сурди. Бу орада бозор иқтисодиёти тўфони етиб келди. Унинг нарх-наво сиёсати тўлқини зарблари сезила бошлади. Дард устига чипқон дегандай, вилоятнинг айрим район ва хўжаликларида мансаб кўпригидан ўтишга иштиёқмандларнинг хуружи кучайди. Яъни, ошна-оғайнигарчилик ва гузарталошлик «демократияси» орқали бўлиниш учун гуруҳ-гуруҳ салб юришлари яна бошланди.

Буларнинг ҳаммаси вилоятнинг кейинги пайтлардаги аҳволи арқонини, асаблар торларини тағин таранглаштирди. Хуллас, юқоридаги масалаларнинг ниҳоятда ўткирлиги, бир-бири билан чамбарчас боғлиқлиги сессия юкининг вазминлигидан далолат бериб турарди. Эҳтимол, шунинг учундир, сессия одатдаги тартиботнинг тескарисидан бошланди. Халқ депутатлари вилоят советининг раиси П. М. Абдураҳмонов илгаригидай масалалар муҳокамасига якун ясаб эмас, аксинча — мунозарани бошлаш тарзида чиқиш қилди. Мамлакат ва жумҳурият ҳаётининг об-ҳавосига муносабат билдирди. Шу тариқа вилоятдаги иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ва руҳий вазиятга баҳо берди. Иқлимни мўътадиллаштиришга халақит қилаётган сабабларга тўхталди. Ғовларни олиб ташлаш вазифаларига дахлдор фойдали хулосаларни маслаҳатга солди. Ва депутатларга мурожаат этди:

— Иқтисодий танглик, ғоявий-сиёсий парчаланишлар, гуруҳбозликлар, бозор уммони ваҳимаси халқимизни чарчатиб қўйди. Бугунги сессияда биз ақалли заррача бўлса-да ана шу чарчоққа малҳам бўладиган ҳаракат йўлларини белгилашимиз керак. Масалаларни бир-биридан айрича тасаввур этиб бўлмайди. Вилоят хонадонидаги рўзғор тутумимизни чуқур таҳлил этсак, галдаги вазифаларимиз ойдинлашади. Даромад дарвозаларини очиб, улардан дадил кириб бориш, буромад туйнукларини эл-улус манфаатларига қарата ҳисоб-китоб билан очиш маслаҳатини пухта қилишимиз керак. Иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш режаларини бажаришда советлар фаолиятининг устиворлигини таъминлаш бош вазифадир. Бунинг учун ижроком ишига иккиланишсиз, сийпалашсиз баҳо беришимиз лозим. Қисқаси бундай: сессиянинг эркин минбари ихтиёрингизда. Лекин шартимиз қатъий. Сўз олмоқ — гапдонлик мусобақаси эмас. Кун тартибидаги масалалар ўзанини буриб юборманг. Чуқур мулоҳазали ва асосли дадил фикр, амалий таклиф айтинг.

Тўғриси, сессия мундарижасининг бундай тус олиши депутатларни жиддий ҳушёр торттириши, минбарга чиқиш масъулиятини кескин оширилиши керак эди. Қолаверса, сессия — депутатнинг советлар ишидаги фаолиятида алоҳида мактаб. Коллектив раҳбарлик органи сифатида эса у халқнинг хоҳиш-иродаси, талаб-муддаосини айтиш ва манфаатини ҳимоя қилиш минбаридир.

Бундан ташқари вилоят режалаштириш комиссияси раиси Ў. Нуруллаев ва вилоят молия бўлими бошлиғи К. Исроиловларнинг иқтисодиётдаги танглик, бюджетни шакллантиришдаги кам-кўстлар, мўлжалланаётган режа-тадбирлар ҳақидаги маърузалари ўринли баҳсга йўналиш берганди. Бинобарин, аҳвол чинданам ташвишли. Аниқ ҳисобларга кўра, вилоят аҳолисининг 50 фоиздан зиёди қашшоқлик даражасида. Бу билан нарх-навонинг ошуви ўртасидаги бўшлиқни тўлдириш учун фуқароларга товон тўлаш миқдори 1,5 миллиард сўм бўлиши талаб қилинмоқда. Вилоятнинг 1991 йилги бюджети харажатлар қисми бўйича 700 миллион 748 минг сўм қилиб белгиланган. Бу даромадга нисбатан 52 миллион 415 минг сўмга кўпдир. Хўш, бюджетнинг бу тақчиллигини қандай йўллар билан тўлдириш мумкин? Жумладан, ана шу саволга жавоб топиш ҳам баҳс-мунозаранинг ўқ томирига айланиши керак эди.

Афсуски, дастлабки чиқишларданоқ депутатлардан кўпчилигининг сессияга тайёр эмаслиги сезилиб қолди. Иштихон район партия комитетининг котиби, депутат Т. Қаршиева биринчи бўлиб сўз олишига қарамай, масалаларга муносабат билдириш доирасига киролмади. Райoннинг «ўтган хўжалик йилидаги ажойиб натижалари» тўғрисидаги узундан узун гаплар мажлисгоҳга малол келди. Унинг нутқини бўлиб, аниқ фикр ва таклиф сўрашди. Лекин оҳанг ўзгармагани боис қарсаклар билан тўхтатишди. Аммо...

Аммо райком котиби, бир дақиқа дея, сессия бошламасидаги ташвишли ва аламли мулоҳазага зид келиб, қалтис гап қилди:

— Митан илгари қалдирғоч районлардан бўлган. Халқ унинг қайта тикланишини истайди. Ёрдам беринглар, бу район Иштихондан ажраб чиқсин.

Инсоф билан айтганда, мана шу талаб аслида халқники эмас. Қолаверса бу иқтисодни мустаҳкамлашга, бошқарувни такомиллаштириб, идора сарф-харажатини қисқартиришга, энг муҳими — халқнинг бошини қовуштириб, кучларни аниқ ва самарали мақсад — меҳнат сари йўналтиришга хизмат қилармикан? Йўқ, аксинча вилоятдаги ўтган йилги шундай оқибатлар далолатига қараганда, даромад йўлини тўсиб, буромад исрофи дарвозасини очади. Ижтимоий-руҳий муҳитни, меҳнат мароми ва тартиб-интизомни бузади. Иқтисодга кони зарар келтиради. Демак, бу ўринда оғир ботса ҳам айтишимиз керак, депутат ўз сайловчилари орқали вилоят меҳнаткашлари фойдасига ишлайдиган таклиф бериш ўрнига минбар гапдонлиги мусобақасини бошлаб берди. Хатирчи районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалиги бригадири, депутат М. Шамсиева, Самарқанд районидаги Ленин номли жамоа хўжалиги касаба уюшмаси комитети раиси, депутат А. Раупов, Паст Дарғом районидаги Чархин қўрғон советининг раиси А. Буркутов ва бошқалар эса азада ўз дардини айтиб, «ёрдам беринглар» йўсинида мусобақа даврасида айланишни давом эттирдилар. Шу боис уларнинг сўзлари гоҳ оғзаки, гоҳ қарсаклар билан тез-тез бўлиниб турди. Нима учун?

Назаримда, бунинг сабабини Самарқанд давлат университети ўқитувчиси, депутат А. Хуррамов аниқ изоҳлаб берди:

— Бундан икки кун олдин вилоят рўзномаларида оближрокомнинг 1990 йилги иши юзасидан ҳисоботи эълон қилинди. Сессия олдидан бошқа масалаларга дахлдор қарор лойиҳалари тарқатилди. Лекин кўпчилик булар билан танишиб чиқмаган. Мақсадсиз гапдонлик мусобақасининг сабаби мана шунда.

Нотиқ ижроком ишига баҳо беришга ўтди. Унинг таъкидича, ҳисобот яхшисини ошириб, ёмонини яшириш қолипида берилган. Вилоят бюджетининг елкасига зарб тушираётган хатти-ҳаракатларга йўл қўймасликда ижрокомнинг таъсири сезилмаётир. Масалан, чет элга валютага сотилаётган пахта, пилла, қоракўл тери ва бошқа маҳсулотлар эвазига меҳнаткаш халқ нима наф кўраяпти? Мактаблар учун намунавий ўқув қуроллари ёки шифохоналар учун табобат асбоб-ускуналари, дори-дармонлар келаяптими? Эҳтимол, озиқ-овқат, кийим-кечак, бошқа мол-маҳсулот олинаётгандир дерсиз. Йўқ, бундай эмас. Ҳолвани ҳаким еийши усули қўлланмоқда. Яъни, япон «Тойота»лари, видеомагнитофонлари харид қилиниб, ўроқда йўқ, машоқда йўқ, хирмонда ҳозирлар ўртасида бўлиб олинмоқда. Мана шу буромад ҳам бюджет халтасини қоқиштиришдан бошқа нарса эмас. Ижроком эса бунга томошабин бўлиб турибди.

Шундан сўнг сўзга чиқувчилардан айримларигина калта, лекин бор гапга ўтишди.

М. Абдуллаев — Советобод районидаги «Жом» давлат хўжалиги директори: Тартиб-интизом издан чиқди. Булоқбошидаги фожиамиз мана шунда. Қаерда, қайси ишда бўлмасин, масъулият, жавобгарлик кучайтирилмас экан, ўнгланиб олиш қийин. Бунга дахлдор амалдаги қонунлар таъсирини ошириш керак. Жумҳурият ҳукумати бу ҳақда бош қотирса ёмон бўлмасди.

Бюджет исрофгарчилиги билан боғлиқ бир гап. Менимча, ҳунар-техника билим юртлари заррача самара бермаяпти. Уларга сарфланаётган миллионлаб сўм маблағ тақдири ҳақида ўйлаб кўриш керак.

СССР Агросаноат банки вилоят бўлимининг бошқарувчиси Ж. Сайфиддинов маблағларни беҳуда совуришда ижрокомлар билан банк бўлимлари ўртасидаги бўшлиқни қаттиқ танқид қилди. Паст Дарғом районидаги «Партия XXII съезди» жамоа хўжалиги касаба уюшмаси комитети раиси М. Долиев ердан фойдаланиш самарадорлигини аниқлашда режанинг бажарилиши эмас, ҳар гектар майдондан олинган даромад ва сарф-харажат миқдори чўтга ташланиши лозимлигини айтди. Ернинг хўжаликлараро аҳоли сонига қараб тақсимланмагани турли низолар келтириб чиқараётганини таъкидлади.

Сўз олиш учун 25 депутат ёзилганди. Улардан 14 нафари минбарга чиқди. Лекин юқоридаги қисқа мулоҳаза ва таклифларни ҳисобга олмаганда, жонли гап бўлмади.

Оближроком ҳисоботи юзасидан фақат Жомбой районидаги «Украина» давлат хўжалиги ҳисобчиси К. Сатторова ва СамДУ ўқитувчиси А. Хуррамовларгина таҳлилий фикр айтишди. Қолганлар эса аввалгидек мақтов оҳангини баланд кўтаришди. Ҳолбуки, вилоятдаги ташвишли ҳолларни бартараф этиш вазифаси ижросида оближроком ва унинг қуйи бўғинлари фаолиятида таъсирчанлик етарли эмас. Сессия материаллари шаҳодат берадики, вилоятда демократия ниқобидаги ўзбошимчаликлар, меҳнат интизоми ва тартиботларнинг бузилиши, кўпгина раҳбарларнинг ўз вазифаларини эплай олмаётганликлари кучли сезилиб турибди. Буни ўтган йили 37 корхона маҳсулот ҳажмини 1989 йилдагига нисбатан камайтириб юборганида ҳам кўриш мумкин. Биргина шунинг оқибатида 43 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланмади. Бунинг 20 миллион сўми Боғишамол райони (ижроком раиси Г. П. Лейбович) ҳиссасига тўғри келади.

Ҳисоб-китобсиз дунё йўқ. Башарти ишлаб чиқариш ҳажми атиги беш фоизга ортса 10 миллион сўм, таннарх бир фоизга камайтирилса 8 миллион сўм маблағ вилоят бюджетига тушаркан. 60 дан ортиқ корхона ва ташкилот фойда олиш режасини сурункали равишда бажармаётир. Оқибатда бюджет йилига 7—8 миллион сўм маблағдан маҳрум бўлиб келмоқда.

Саноатдаги ана шу йўқотишлар, қурилишдаги қониқарсиз бурилишлар учун депутатлар тегишли мутасаддилардан ҳисоб сўрашмади. Ёки мана бу даҳшатли ҳолни олиб қаранг: вилоят ижрокоми ҳисоботида келтирилишича, 20 та фермада сил ва учта фермада қоқшол касалликлари хуруж қилган. 7.966 бош қорамол, 35.800 қўй-эчки, 12.166 чўчқа ҳар хил сабабларга кўра мажбурий сўйиб юборилган. 17.410 бош чорва моли, 858.500 парранда нобуд бўлган. Чорвадаги ана шу ўпирилишларга вилоят агросаноат уюшмаси раиси ўринбосари М. Тошпўлатовнинг томошабин бўлиб тургани, ветеринария инспекцияси (Ж. Саиджонов) етарли ишламаётгани, наслчилик ишлари идораси бошлиғи В. Журавлев кескин чора кўрмаётгани қайд этилган. Депутатлар гўшт нархи 12—15 сўмга кўтарилаётганини ғазаб билан айтишса-да, лекин бу аҳвол вилоят иқтисодиёти белини букаётганию унинг «ижрочилари»га баҳо беришмади. Бу каби мисолларни ҳар соҳа ва тармоқ мисолида истаганча келтириш мумкин.

Умуман, сессия ўртага қўйилган долзарб масалалар бўйича депутатлардан кўнгилдагидай жавоб ололмади. Аксинча, айримлар ўзанни кимлар биландир шахсий ҳисоб-китоб қилиш, тирноқ остидан кир қидириш, асоссиз ва ноўрин тарзда миллий масалалар томон буриб юборишга уриндилар.

Демак, қайта қуриш сайлови танлаган халқ вакилларининг кўпчилиги ҳамон бугунги сайловчининг кимлиги билан ҳисоблашмаётган кўринади. Сессияга шунчаки келиб овоз бериб кетиш, Собчак лақаби учун минбар талашиб, мақсадсиз гапдонлик қилиш депутат бурчининг ижросига ҳам, сайловчи манфаатига ҳам хизмат қилмайди. Сессиядаги гапталашлик яна шундан далолат бердики, депутатларнинг кўпчилиги сайловчисининг дарду ҳасратидан бехабар. Буни Самарқанд районидаги 41-мактаб ўқитувчиси, депутат В. Самиев ҳам ўз чиқишида таъкидлаб ўтди. Ҳақиқатан ишлар юришмаяпти, деди у, лекин биз, депутатлар ҳам ўша оқсоқ қадамга эргашмаяпмиз. Нима учун қотиб қолган тадбирларни ҳаракатга келтиришда ташкилотчилик ва ташаббускорлик кўрсатмайсиз? Бизнинг фаоллигимиз сайловгача бўлганлигини халқ кўриб-билиб турибди. Эртага ҳисоб сўрайди. Ҳа, минбардан чиқиб чиройли, таъмали гапириш завқли ва осон...

Назаримизда, сўзга чиқувчиларни икки-уч кун олдин белгилаб, уларни огоҳлантириб қўйиш услуби ҳамон панд бераяпти. Чунки огоҳлантирилганлар биринчи навбатда озми-кўпми эришган ютуқлари билан ўзларини кўрсатиш ва тор манфаатдорлик дардларини ўқиб бермоқдалар. Худди мана шу ҳол масалага муносабатнинг нотабиий, зўраки чиқишига олиб келаяпти. Чунончи, ушбу сессияда ҳам айнан рўйхатга кирганлар нутқининг серсувлиги буни исботлади. Яна бир эътироз: айрим депутатлар ва таклиф этилганларнинг бутун сессия давомида ўзаро суҳбат қуришлари, рўзномахонликка муккадан кетишлари кўпчиликка малол келди.

Холмуҳаммад НУР,
«Халқ сўзи»нинг ўз мухбири.

ИСТЕЪФО

ГУЛИСТОН ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОЛТИ ДЕПУТАТИ ЎЗ ВАКОЛАТИДАН ИХТИЁРИЙ РАВИШДА ВОЗ КЕЧДИ. УЛАРНИНГ БУ САЪЙ-ҲАРАКАТЛАРИ ЗАМИРИДА НИМАЛАР ЁТИБДИ?

Яхши гапнинг ҳам, ёмон гапнинг ҳам этагидан тутиб бўлмайди. Гулистонда шаҳар советининг айрим депутатлари ўз ваколатларидан воз кечганликлари тўғрисидаги хабар тез кунда ҳаммаёққа ёйилди. Уни эшитганлар ҳайратдан ёқа ушлашди. Бир-бирларига сирли қараб, елка қисишди. Ҳокимият шўроларга ўтаётган, депутатларга катта умид боғланаётган бир пайтда бу ҳолнинг рўй бериши... Ахир халқ депутатлари маҳаллий советларига сайлов осон ўтгани йўқ. Кураш қаттиқ кетди. Депутатларнинг кўпчилиги «мен-ман!» деган номзодларни доғда қолдириб, ниятларига эришгунча кам заҳмат чекдиларми! Роса терлашди. Уларнинг қанотига кирганлар-чи: ҳаловатни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, сайловолди тадбирларида жонни жабборга бериб ишладилар. Шундай тадбиркорлик билан ўтган «ўйин»дан кейин унинг миси чиқиб қолгани нимаси?

— Аслида шаҳар советининг депутати бўлишга кўнглим чопмаганди, — дейди Гулистон ёғ-экстракция заводи техника бўлими мудири Екатерина Данникова. — Бироқ мендан бошқани лозим топишмади. Корхонамиз раҳбарлари «Ўзинг бўлганинг яхши» деб туриб олишди. Ноилож рози бўлдим.

— Шундай экан, ишлаш керак эди, — эътироз билдирдик суҳбатдошимизга.

— Айтишга осон, аммо бунга имкон йўқ. Бўлимимизнинг иши оғир. Яна бу ёқда жамоат топшириқлари, депутатлик. Қарасам, толиқиб қолаяпман, жисмонан кўп нарсаларга улгура олмаяпман. Фарзандларим ҳам каторга кириб қолишди, уларга алоҳида парвариш, меҳр керак. Ўйлай-ўйлай, охири депутатлик ваколатимдан воз кечишга мажбур бўлдим.

Екатерина Рафаэловна бироз хижолат тортди. Қўллари титради. У худди гуноҳ қилиб қўйган болани эслатарди. Бизда асли ўзи шунақа: бир марта номинг тилга тушса бас: қўша-қўша ордену, медаллару қаҳрамонликларнинг ҳаммаси сеники бўлади. Амал пиллапояларидан юқорилайверасан. Тантанали йиғилишлар, мўътабар маросимлар сенингсиз ўтмайди. Дунёни бир ўзинг тутиб тургандек.

Бу тақдир ўйини Екатеринани ҳам четлаб ўтмади. Гулистон шаҳар советининг депутати бўлгунига қадар у ўз ишидан ташқари корхона партия ташкилоти котибининг муовини, ишчи назорати комиссиясининг аъзоси эди. Депутатликка сайланганидан кейин иккинчи жамоат топшириғидан воз кечди. Аммо барибир омади чопмади.

— Ахир олдин ҳам шаҳар советига депутат этиб сайланган экансиз. Ҳар ҳолда тажрибангиз бошқаларникидан кам эмас эди. Наҳотки сайловчилар билан ишлаш сизга шунчалик оғирлик қилган бўлса? — сўраймиз ундан.

— Ҳа, — Екатерина бош ирғаб бироз ўйга чўмди. — Оғир бўлиб кетди. Олдин корхона ўқув комбинатида оддий ишда эдим. Наказларни бажаришга, сайловчилар билан ишлашга вақт топардим. Ҳозир бўлимнинг ишлари етиб-ортади. Қолаверса, олдинлари депутатлардан кўп нарса талаб қилинмасди. Учрашувлар, ҳисоботлар номигагина бўларди. Энди сайловчилар ёқангиздан олишади. Яхшироқ ўйлаб қарасам, улар ҳақ. Ахир ҳозир кимга осон? Мен депутатликка сайланган 100-Сергей Лазо сайлов округи 4-микрорайонида. Бу турар-жой ҳудудида одамларнинг на маданий ҳордиқ чиқаришларига имкон, на яхши яшашга шароит.

Анна Алексеевна Ғафурова — шу корхонанинг ишчиси. У ҳам яқинда депутатлик ваколатини муддатидан илгари тўхтатишга қарор қилган эди, талаби қондирилди.

— Нега бундай кескин фикрга келдингиз? — юзланамиз унга.

— Депутатлик фаолиятимни давом эттиришга умуман шароит йўқ. На наказларни бажаришга вақт топаман, на сайловчиларни қабул қилишга. Охири, одамларни лақиллатиб юргандан кўра депутатликдан воз кечишни маъқул топдим. Эсинг борида этагингни ёпиб олганинг яхши-да. Менинг ўрнимга бирор уддабурон киши сайланса, халққа кўпроқ нафи тегармиди, деймаn.

75-Аҳмедов округидан шаҳар советига депутатликка сайланган Зулфия Курмеева ҳам шундай йўлни танлади. Ваколатини тўхтатишни сўраб ёзган аризасида иши кўплиги учун депутатлик билан шуғулланишга вақт топа олмаётганлигини важ қилиб кўрсатди. Ҳақиқатан ҳам шундайми? Ахир изланган одам имконият топади-ку. Собиқ депутат Гулистон тикув ва атторлик маҳсулотлари фабрикасида дазмолчи бўлиб ишлайди. Битта халат тайёр ҳолга келгунга қадар уч марта унинг қўлидан ўтади. Ишда бўлмаган кунлари Зулфиянинг ўрнини бошқалар банд эта олишмайди. Бу томондан у ҳақ. Аммо масаланинг бошқа жиҳати ҳам бор экан.

— Шаҳар советининг иши билан гапи тўғри келавермайди, — деди Зулфия Курмеева

— Бу бир нечта сессияда кўзга ташланди. Мен депутат этиб сайланган учинчи микрорайонда аҳолига коммунал хизмати кўрсатиш ёмон аҳволда. 20-уйнинг иситиш системаси икки йилдан буён яхши ишламайди. 8, 15, 17-уйларнинг ертўласида ҳосил бўлаётган кўлмакдан ҳамма безор. Сайловчиларнинг талаби билан шаҳар советида ҳам, унинг ижрокомида ҳам бўлдим. Барибир аҳвол ўзгармади. Бошқа масалаларда ҳам шундай қийинчиликларга дуч келасан киши.

Зулфиянинг айтишича, у олдинига депутатликка сайланишга рози бўлмаган ва корхона раҳбарининг талаби билан аранг кўнган. Суриштирсак, Зулфия халқ назорати комитети, ўртоқлик суди ҳамда ишчи назорати комиссиясининг аъзоси экан. Бир одамга шунча жамоат топшириғи оғирлик қилмасмикин?

Бизнингча, энди депутатларнинг сонини ҳам, сифатини ҳам ўйлаб кўриш керак. Шаҳар советига 105 киши сайланган. Бу кўпми, озми? Уларнинг сайловчиларга нафи тегса, шаҳардаги ижтимоий-иқтисодий масалаларни ҳал этишда фаоллик кўрсатишса, бошқа гап эди. Афсуски, депутатлар йўлни текислаш, бекат қурдириш каби ишлар билан машғул бўлиб қолмоқдалар. Аслида бу ишлар билан шуғулланувчи алоҳида ташкилот бор.

Гулистон шаҳар советининг олти депутати ваколатни ўзидан соқит қилди. Яқинда бўлиб ўтган сессия бунга розилик берди. Чиндан ҳам депутатлик осон иш эмас, билимдон, ҳаракатчан, халқ манфаати учун хизмат қилишга астойдил бел боғлаган, курашчан кишиларга чиқарган уни.

Мамадали АҲМАД,
«Сирдарё ҳақиқати» рўзномаси мухбири.
Рустамжон ЗУҲРИДДИН ўғли,
«Халқ сўзи» мухбири.

ГИЛАМДЎЗ... БИНОКОРЛАР

«Агрокоммунстройремонт» республика бирлашмаси Ленинобод хўжаликлараро корхонасининг ходимлари ўзлари учун ғайритабиий маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар. Бу ерда гиламлар чиқарила бошланди, унинг дастлабки туркуми савдога юборилди.

Иқтисодиётда бозор сиёсати бошланаётганлиги сабабли бинокорлар шундай қилишга қарор бердилар. Чунки корхона аҳолига хизмат кўрсатиш юзасидан топшириқларни уддалашига қарамай зарар келтирарди. Энди эса давлатдан қарз олиш учун кўз тикиб ўтиришга тўғри келмайди — ҳамённи тўлдиришнинг янги-янги йўлларини топиш керак.

Шу сабабдан ҳам янги тармоқларни ташкил этишга бел боғладилар. Аввалига ғишт ишлаб чиқаришни йўлга қўйишди, тез орада эса гилам тўқиш цехини ташкил этишди. Бу ерда Хўжайли ҳунар-техника билим юртини тугатган қизлар ишлашмоқда. Улар ўзлари тўқиётган гиламлар Қорақалпоғистоннинг бошқа ерларидаги кичик корхоналарда яратилаётган гиламлардан фарқ қилиши учун чиройли гул безаклар ўйлаб топишди.

(ЎзТАГ).

Куюнчак депутатлар

УЗОҚ ҚИШЛОҚ ТАШВИШИ

Чироқчи районидаги «Қалқама» давлат хўжалигининг Говхона қишлоғида 200 дан ортиқ хонадон истиқомат қилади. Иш масаласи чатоқ. Зиёлилари — асосан ўқитувчилар. Нодирабегим номли ўрта мактаб ўқитувчиси Абдуаҳад Эгамбердиевни қишлоқ советидан тортиб район ташкилотларининг раҳбарларигача яхши билишади. Биз турғунлик деб ном берган 60—80-йиллардаёқ ёшлар камолоти йўлида ўз билими, иқтидори, ҳаётини тиккан инсон сифатида кўпчиликка таниш эди. У «ёзғувчи» эди. Кўплар уни оддийгина қилиб «аризабоз» дейишарди.

Абдуаҳад бошида хўжалик фермасидаги қинғирликларни ёзди. Текширилмади. Мактабдаги нуқсонларни қаламга олди, уни ўз ҳамкасблари — ўқитувчилар жамоаси ёмонотлиққа чиқаришди. Савдо дўконларида нарх устига нарх қўйиб сотишларни тегишли жойга хабар қилди, яна кимлардир юлғич мудирни оталиққа олишди. Охири Эгамбердиев ёз-ёздан фойда йўқлигини сезгач, жабрдийда табиат ва унинг бойликларини асраб-авайлаш ҳақида район «Олға» рўзномасига мақолалар ёзиб турди: энди муаллимнинг «ёзғувчи» номи ёнига «мухбир» қўшимчаси ҳам қўшилди. Гавдаси миқтигина бўлса-да, қалби кенг экан, барча кўргиликларни кўтариб яшади.

...Ва у кутган кунлар ҳам келди. Қишлоқда аҳвол расво эканлигини одамлар англаб етишди. 80-йиллар бошларида ҳам бу ерларга бориш амри маҳол эди-да! Ёзда тизза бўйи чанг-тупроқ, кузу баҳорда балчиқ-лой, қишда эса... дизелдан бошқа нарса юра олмасди.

— Ўша йилларда ҳам ҳақиқатни ёзганман, аммо жуда қаттиқ ингишган, адашган эканман, — дейди А. Эгамбердиев. — Одамлар ҳеч нарсани тушунишмаган, тушунганлари эса кўрмаганга, билмаганга олишган. Раҳбарлар ўзларини, ўтар кунини, бойлик орттиришни, айшишратни, қорин қаппайтиришни ўйлаганлар. Оломон эса ваъда берилган коммунизмга чиқишларига чин дилдан ишонган.

Абдуаҳад Эгамбердиевни қишлоқдошлари 1983-84 йилларда тушуниб етишди десам, муболаға бўлмас. Чунки шу йилларда «Қалқама» сув омбори қурилиши бошланди-ю, қишлоқларга олиб борадиган ўйдим-чуқур йўллар ҳам беркилиб қолди. Канал ва сув тўғони қурувчилари халқни ўйламадилар. Ёзу куз ойларида қишлоқлар томон бир амаллаб йўл топиларди-ю, аммо қиш бошланиши, дарёларда сув кўпайиши билан бориш-келиш тугарди. Бунга ҳам биринчи бўлиб Эгамбердиев қарши чиқди. Энди канал қурувчиларини ўхшатиб ёзди. Районга, вилоятга эмас, юқорироққа — Тошкентга. Қишлоқ одамлари эса ҳукумат йўл қуриб беради деб, қўл қовуштириб кутишарди. Бироқ қанчалик кутишмасин, ишдан дарак бўлмади. Эгамбердиевнинг аризаси текширилди ва исботланди. Камалда қолган Говхона, Қуруқсой, Қалқама, Бузовут, Ҳезалак қишлоқлари учун йўл қуриш бошланди. Албатта у битгунча Абдуаҳад муаллим гоҳ район марказига, гоҳ қурилиш ташкилотига, гоҳ Қаршига бўзчининг мокисидек бориб, ишни тезлаштириб беришни илтимос қилди. Миқти гавдали бу одамнинг саъй-ҳаракатларини одамлар ҳам кузатиб туришганди, битта-битта бўлиб унга қўшила бошлашди. Кўпдан қуён қочиб қутулмас деганларидек, канал йўли қуриб битказилди.

Орада сайлов тараддуди бошланди. Говхона, Ҳезалак, Қуруқсой, Бузовут қишлоқларидан бир киши район совети депутати бўлиши керак эди. Қуруқсойликлар ўз номзодларини кўрсатишди. Бироқ қолган қишлоқларнинг меҳнаткашлари бир овоздан А. Эгамбердиев номзодида туриб олдилар ва у сайланди.

Ҳа, эл дарди-ташвишини ўзиники деб тушунган депутатлар бор жойда янгиликлар ҳам, ўзгаришлар ҳам бўлиши табиий.

Жалол ЯХШИБОЕВ,
Чироқчи район «Меҳнат байроғи» рўзномаси ходими.

ЧОЙХОНАДА СЕССИЯ

Бир пиёла чой устида чойхонада кўнгил ёзишга, дардлашишга не етсин! Ота-боболаримиз вақт топди дегунча чойхонага бежиз йиғилишмаган. Вўзқўрғон совети худди шу имкониятдан фойдаланди: навбатдаги сессиясини чойхонада ўтказишга қарор қилди.

Ушбу йиғинда одатдагидек ҳижжалаб маъруза қилишдан воз кечилди. Тўпланганлар юракдаги гапларни эмин-эркин тўкиб солдилар.

Қўрғон ҳудудида 1055 нафақадор, 11 «Қаҳрамон она», урушда ҳалок бўлган жангчиларнинг оиласи яшайди. Ёлғиз оналар 300 нафардан ошиқ. Туғма ногиронлар ҳам талайгина. Бу далилларни келтиришимиз боиси шуки, сессияда худди ана шундай кишиларга берилган имтиёзларнинг ижроси муҳокама этилди.

— Юзма-юз мулоқот ҳар томонлама фойдали, — таъкидлайди Қўрғон совети раиси Тоҳиржон Охунов. — Аввало, йиғин жонли ўтади, депутатлар одамлар ташвиши, муаммоларга дадил ечим топадилар.

Советлар ҳокимиятни қўлга олаётган шу кезларда уларнинг изланишлари, янгилик сари бундай интилиш ғоят мақбулдир.

Ш. ФАРМОНАЛИ.

Гулистон шаҳри аҳолиси дастурхони нонга янада сероб бўлди. Шаҳар нонвойхонасига Германиядаги «Винклеер» фирмаси ишлаб чиқарган нон ёпиш дастгоҳларининг ўрнатилгани бунга имкон яратди. Янги нон ёпиш линияси ёрдамида кунига 4—5 тонна маҳсулот тайёрланмоқда.

СУРАТЛАРДА нонвойхона ишчилари Фарҳод Ортиқов, Света Борисенколарнинг иш пайти ҳамда янги нон дўконининг олд кўриниши акс этган.

Еркин БОТИР олган суратлар.

ЎзТАГ ТУЗАТИШИ

Газетанинг 14 май сонида босилган «Ўзбекистон ССР конституция комиссиясининг иш гуруҳида ҳамда республика Олий Кенгашининг қўмиталарида» сарлавҳали хабарда ноаниқликка йўл қўйилган. Комиссиянинг мажлиси, хабарда берилганидек, 12 майда эмас, балки 12 апрелда бўлган.

Инсон қалби

ҚУРОЛДОШЛАРНИ ИЗЛАЙМАН

«ҲУРМАТЛИ «Халқ сўзи» муҳарририяти ходимлари! Мен, Раҳимов Хушвақт, Улуғ Ватан уруши қатнашчисиман. Ёшим 65 да. Пенсионерман. Баъзан ёшлик, навқиронлик пайтлар эсга тушганда ўша даврдаги дўстлар дийдорини кўриш, дилдан суҳбатлашишни кўнгил қўмсаб қоларкан. Аммо бизнинг навқиронлик пайтимиз уруш йилларига тўғри келди. Қанча-қанча жангу жадалларни кўрдик. Ўша қуролдошлардан ҳеч бўлмаса бирининг дийдорини қўмсайман.

Биз 1944 йилнинг ноябрида қашқадарёлик (районини эслай олмайман) Муродил Қаршиев, Бухоро вилоятининг Когон районидан Юсуф Аннаев, Тошкент вилоятининг Янгийўл районидан сержант Жўллиев (исми эсимда йўқ) билан Варшава, Берлин, Дрезден йўналишларида жанг қилганмиз. Қанчадан-қанча шаҳру қишлоқларни фашистлардан тозалаганмиз. 1950 йилнинг 15 сентябрида юртимизга қайтиш ҳақида буйруқ берилди. Ўшанда Қаршиев, Аннаевлар билан Жиззах шаҳригача бир эшелонда келгандик. Афсуски, яшаш жойларимиз номини ёзиб олишни унутган эканмиз.

Сизлардан илтимос, қуролдош дўстларимни излаб йўллаган мактубимни рўзномада чоп этсангиз. Зора уларнинг ўзлари ёки фарзандлари, дўст-биродарлари ўқиб садо берсалар.

Манзилим: Самарқанд вилояти, Пайариқ районидаги Киров номли давлат хўжалигининг 3-бўлими».

Чўпон, яйлов, қўй

БИР МАВСУМНИНГ ЮЗ ТАШВИШИ

Қизилқум яйловларида йўллар кўп. Бир вақтлар улар Туркия, Олмония, Хитой каби улуғ давлатларга бошлаб борарди. Энди бу қадим йўлларнинг ҳар қадамига тақиқ белгилари қўйилган. Нари борса жамоа хўжаликларининг ҳашамдор маъмурий биноларидан нари ўтмайди.

Қизилқумда йўллар бисёр. У сизни чироқ милтираб турган чўпон ўтовларига олиб боради. Аммо қайтар чоғингизда адашиб кетасиз. Лекин аводларимиз адашмаган. Чунки бу йўллар орқали она юртимизни дунё таниган.

Октябрь тўнтаришидан кейин мана шу қадимий йўллар темир тиконлар билан ўраб ташланди. Жамоалаштириш ва маданий инқилоб юришлари қадимий алоқаларнинг илдизларини қирқиб қўйди. Бугун эса чўпон остона ҳатлаб чиқолмайдиган даражага келиб қолди. Чўпон социалистик мажбуриятлар қулига айланди. Мажбурият дегани шундай юҳо эканки, бутун бошли отарни ютиб юбориб, тўймадим деб тураверади. Бўлмаса, чўпонлар бир йилда озмунча қоракўл тери, жун, гўшт еткизиб беришадими? Барибир давлат хазинасини тўлдириб бўлмас экан. Бу ҳам етмагандай хазина бўм-бўш, деб чор атрофга жар солмоқдамиз. Ҳозиргача қозонга қошиқлаб солган кимлару чўмичлаб олаётган кимлар эканлигини билолмай ҳайронмиз. Кечаю кундуз меҳнатдан қўли бўшамайдиган чўпонларимиз қани эди Болтиқбўйи республикаларидаги ўз ҳамкасбларидек фикр юритсалар. Афсуски, уларни фикрлашдан маҳрум қилиб қўйганмиз. Ахир, уларнинг ота-боболари ишбилармон, дунё кўрган кишилар бўлишган-ку. Ҳозирги чўпонларимизга нима бўлди ўзи?

Наҳотки етмиш йиллик мафкуравий ишимиз чўпоннинг тилини соқов, қулоғини кар қилиб қўйган бўлса? Йўқ, бундай дейишга ҳаққим йўқ. Улар меҳнаткаш, улар танти. Акс ҳолда вилоят бўйича боқилаётган 1 миллион 331 минг 385 бош қўй-эчки қишдан омонэсон чиқармиди? Мана шу меҳнаткаш ва фидойи чўпонлар туфайли вилоятда қўзилатиш мавсуми салмоқли ютуқлар билан якунланаяпти. Ғалвир сувдан кўтарилмоқда. Бухоро вилояти қоракўлчилик бирлашмаси раиси Жубаниш Донасовнинг фикрича, бу йил вилоятда қўзилатиш мавсуми кутилган натижалар билан якун топаяпти. Ҳали тўлиқ бўлмаган ҳисоб-китобларга қараганда, Конимех районида ҳар юз бош совлиқдан 106 тадан, Томди районида 100,4 тадан, Учқудуқ районида 100 тадан қўзи олинган.

Ғиждувон районидаги «Кўкча» совхозида ҳар юз бош совлиқдан 112 тадан қўзи олишга эришилган. Конимех районидаги «Партия XXV съезди» совхозида бу рақам 109 тани ташкил этмоқда.

Вилоятдаги бошқа қоракўлчилик хўжаликларида ҳам аҳвол ёмон эмас. Яйловларда табиий иқлим йил сайин оғирлашиб бораётган бир пайтда режани ошириб бажараётган чўпоннинг меҳнатига таҳсин айтмай иложимиз йўқ. Тўғри, қуруқ раҳматга қорин тўймайди. Шундай ҳам энг катта раҳматномалар чўпон шаънига ёғилмоқда. Халқда юзта сиз-биздан битта жиз-биз яхши, деган мақол бор. Рост-да, давлатга тилла баробар қоракўл тери, жун топшираётган чўпоннинг ҳам бугун корчалонлардай яшашга ҳақи бор.

Шу йилнинг бошида Бухорода республика қоракўлчиларининг кенгаши бўлиб ўтган эди. Кенгашда чўпон меҳнатига ҳақ тўлашнинг янгича усулларини жорий этиш тўғрисида сўз юритилганди.

Бу нуфузли йиғилишда энг яхши қоракўл терининг нархини 133 сўмгача кўтаришга келишилди. Сержило сур терининг биринчи навига 130 сўм, бир килограмм жунга 8 сўм ўрнига 29 сўм, бир килограмм тирик вазндаги гўштга 1 сўм 80 тийин ўрнига 3 сўм 86 тийин нарх белгиланди. Албатта, харид нархининг бу даражада оширилиши чўпонларни шоширib қўйди..

Аммо чўпонларнинг қувончи узоққа бормади. Коса тагида ним коса бор экан. Бу Иттифоқ вазирликларида бозор иқтисодиёти арафасида чўпонларни ижтимоий ҳимоя қилиш баҳонасида ясалган ялтироқ, айни пайтда мўртгина қалқон эди. Янги нарх-наво арафасида қалқон тешилиб қолди. Шу пайтгача «ҳукуматга раҳмат» деб юрганлар ҳукуматнинг техника харажати, ҳатто йўл, ер солиғини уч-тўрт баробар ошириб юборганидан бехабар қолишди. Масалан, илгари килограмми 8 тийин турадиган омихта ем 40 тийинга, килограмми 1 тийин бўлган туз 30 тийинга чиқди. Хўжаликлардан олинадиган суғурта солиғи 37 фоизгача кўтарилди. Ҳар гектар яйловдан олинадиган ер солиғи 3 сўм қилиб белгиланди. Чўпонлар учун қуриладиган уйнинг нархи ҳақида гапирмасак ҳам бўлади. Илгари хўжаликлар битта юк автомашинаси сотиб олиш учун 3 минг сўм харж қилган бўлсалар, эндиликда 15 минг сўм тўлайдилар. Хўжалик бунча маблағни қаердан олади? Албатта, шу кунларда давлат хазинасига тилла бўлиб ёғаётган маҳсулотнинг маълум бир қисми хўжалик ҳисобига келиб тушади.

Хўжаликлар харажатлари чўпоннинг топширган маҳсулотлари эвазига қопланаверади. Хуллас, марказий режалаштириш ташкилотлари битта ўқ билан иккита қуённи урмоқчи бўлишди. Аниқ мўлжалга олишди ҳам. Барибир қизилқумлик чўпонларнинг бағри кенг, иродаси мустаҳкам. Улар шу пайтгача борига барака қилиб яшаб келишган. Яхши ният — ярим давлат. Иқтисодий турмушдаги бундай товланишларнинг умри узоқ эмас. Чинакам меҳнат қадр топадиган кунлар узоқ бўлмаса керак. Яйловларда эса умид баҳори кезиб юрибди.

Маҳмуд МАРДИ.

ёки Ўзбекистонга тартиб ўрнатиш учун келган яна бир ҳуқуқшуноснинг ҳуқуқбузарлигию унга таъзим бажо келтирган маҳаллий ҳоким-ҳокимчаларнинг қилғиликлари ҳақида

АНДИЖОН вилояти халқ судининг раиси Ш. Исроилов билан унинг муовини В. Подминогин орасига қора мушук оралади-ю, муроса қочди. Раис қўл силтади. «Ишда бўлади-да, ҳаммаси ўтиб кетади» деб ўйлади ўзича. Гинани кўнглидан чиқарди. Аммо адашган экан. В. Подминогин раисининг «кирдикор»ларини фош қилиш мақсадида имзосиз хат тайёрлади: унинг ўз лавозимига нолойиқлиги, халқ душманининг ўғли эканлиги, хизмат вазифасини суиистеъмол қилаётганлиги баён этилди. Жумҳурият Адлия вазирлиги томонидан дарҳол комиссия тузилди. Рост, Исроиловнинг отаси қатағоннинг бегуноҳ қурбони бўлган. 1957 йилда Ўзбекистон ССР Олий суди томонидан оқланган ва Андижондаги Пахтакор кўчасига Аъзам Исроилов номи берилган. Муовинининг бошқа даъволари ҳам туҳмат бўлиб чиқди. Вазирликдагилар Подминогиннинг кўзбўямачилиги, тирноқ остидан кир қидириши хусусида СССР Адлия вазирлигига махсус хат юбормоқчи бўлишди. Лекин раис вазминлик қилди: «Уйдаги гап кўчага чиқмагани маъқул, ўзимиз чора кўрармиз».

Ҳамма ғавғо шундан кейин бошланди. 1987 йил 27 февралда вилоят судига жумҳурият Адлия вазирлигидан расмий хат келди. Унда вилоят адлия бўлимига вилоят суди томонидан Андижон шаҳар халқ судининг раиси С. Ҳусанов ишлаб чиқариш практикасини ўтганлиги тўғрисида берган маълумот ҳақиқатга тўғри келмаслиги, бундай ҳолларга йўл қўймаслик зарурлиги айтилганди. Бу хатга В. Н. Подминогин имзолаган сохта справка ҳам илова қилинган эди. Раис ҳужжатлар билан вилоят суди бошланғич партия ташкилотининг котибаси Ф. Шомуродова ва В. Подминогинни шахсан таништирди. У айбига иқрор бўлди. Подминогиннинг қилмишларига коммунистлар йиғилишида баҳо берилиши керак эди. Тўғрироғи, марказнинг эркатойини инсофга чақириш, хатоларни такрорламаслик учун йўлга солиб қўйиш зарур эди. Аммо ҳамкасблар тутган йўл унинг нафсониятига тегди. Шу боис у ниманидир режалаштирди чоғи, йиғилишни 20 мартга кўчиришни сўради. Илтимос қондирилди.

Коммунистлар йиғилиши бошланди. Унда кўзланган асосий мақсад ишда сохтакорликка йўл қўйишнинг олдини олиш чораларини ишлаб чиқиш эди. Лекин В. Подминогин йиғилишни менсимади. Уни ўз шаънига нисбатан иснод, обрўсизлантиришга уринилган ҳаракат деб билди. Йиғилиш аҳлини саводсизликда айблашга тиришди. Ўзини тута билмади.

Коммунистлар уни жазолаш хусусида турли таклифлар билдиришди, охири Подминогинга ҳисоб дафтарчасига ёзиш шарти билан ҳайфсан эълон қилинди.

Эртаси — шанба куни раис йиғилиш тўғрисида телефон орқали жумҳурият Адлия вазирлигига хабар берди. Вазирликдаги ўртоқлар бу хусусда вилоят партия комитетини ҳам огоҳлантириш зарурлигини айтишди. Шу билан бирга, «марказдан келган ўртоққа тегиб бўлмаслиги» тўғрисида шипшитиб қўйишди.

Орадан уч кун ўтгач Подминогин Тошкентга йўл олди. 28 март куни эса Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлди. Анжуманда ғалати манзара юз берди: ҳақиқатни талаб қилган андижонлик ҳуқуқшуносларнинг айримларига қайта қуриш «душманлари» деб баҳо берилди. Куласизми, куясизми? Яхшиси, республика Компартияси Марказий Комитетининг собиқ биринчи котиби И. Б. Усмонхўжаевнинг докладидан парча келтирамиз:

«Қайта қуриш ва тартиб-интизом мухолифлари ҳамон тинч туришмаяпти. Мана бир мисол: Андижон вилоят судида КПСС Марказий Комитети Ўзбекистонга ишга юборган вилоят суди раисининг ўринбосари ўртоқ В. Н. Подминогиндан ўч олишга уриниб кўрилди. Суд ишидаги жиддий камчиликларга қатъиян қарши чиққанлиги учун ошкора уйдирма баҳона билан ундан қутулишга қарор берилди... Партия йиғилишида, бизнинг назаримизда, холис иш қилинмади. Ўртоқ В. Н. Подминогинга ҳисоб дафтарчасига ёзиш шарти билан қаттиқ выговор берилди. Андижон вилоят партия комитети вилоят судидаги кўриниб турган носоғлом вазиятни аниқлаб, мана шундай ўч олиш ташкилотчиларига муносиб баҳо беради, деб умид қиламиз...»

Бундай қўллаб-қувватлашдан талтайиб кетган Подминогин кўнглининг кўчасига нима келса, шуни қилаверди. У аввалambор «ғаними» Исроиловдан ўч олиши керак эди. Олди ҳам: Исроиловга шаҳар партия комитети бюросида «қаттиқ ҳайфсан» эълон қилинди. Сабаби — пленум кўрсатмасига жавоб бериш керак. Сўнг у вазифасидан озод қилиниб, вилоят адлия бўлими бошлиғининг ўринбосари этиб тайинланди.

...Не тонгки, республикамизда қайта эса бошлаган адолат шамоли қўланса бўйларни узоқларга учириб юбораяпти. Вилоят совети раёсатининг ўтган йил март ойида бўлиб ўтган мажлисида Н. Чистяковга ишончсизлик билдирилиб, эгаллаб турган лавозими — адлия бўлими бошлиқлигига лозим топилмади. Бу ўринга Ш. Исроилов тасдиқланди.

Ана энди В. Подминогинга қайтиб, унинг ҳақиқий башараси, Ўзбекистонга не орзуларда келганлиги тўғрисида икки оғиз эшитинг.

Эру хотин Подминогинлар Россиянинг олис вилоятидан Андижонга келишлари биланоқ раҳбарлар уларни бошга кўтаришди. Дарҳол 60 квадрат метр саҳнли уй ажратилди. Уч кишилик оилага! (Бугун эса Подминогинлар кўчиб кетган квартирада 7 кишидан иборат икки оила истиқомат қилмоқда).

«Марказ» юборган «кадр» олдида дағ-дағ титраш ва қўл қовуштириб туришлар Подминогинларнинг шахсий роҳат-фароғатга бўлган иштаҳасини карнай қилиб юборди. Масалан, орадан беш ой ўтар-ўтмас эру хотин қўш машинали бўлишди. Қандай йўл билан денг?

Мана, қўлимизда Людмила Подминогинанинг халқ депутатлари Андижон шаҳар совети ижроқоми раисининг ўринбосари номига ёзган аризаси. «ВАЗ-2108» автомашинаси ажратишларини сўраб, 1986 йил 21 февралда ёзилган бу аризага у ҳатто имзо ҳам чекмаган. Худди шу куни вилоят судига В. Подминогин ҳам ариза ёзган, вилоят судидаги ўртоқлар бу аризани Андижон шаҳар совети ижроия комитетига чиқаришган. Виждонни қарангки, Подминогин ҳам рафиқаси қатори «ВАЗ-2108» енгил автомашинаси ажратилишини илтимос қилган.

Людмила Александровна 1986 йил 1 февралда Андижон шаҳар халқ таълими бўлимига қарашли 9-болалар боғчасига мусиқа раҳбари бўлиб ишга кирган ва 1987 йил 20 июлда ишдан бўшаб кетган.

Биз Андижон шаҳар халқ таълими бўлимига бориб, тармоқ касаба уюшмаси шаҳар комитети раиси Ш. Тошматов билан суҳбатлашдик. Енгил автомашина сотиб олиш учун шахсан Ш. Тошматовнинг ўзи 18 йил, 30 йиллик муаллим 18-ўрта мактабда ишловчи И. Буткова 1976 йилдан бери навбатда туришган, ҳаммаси бўлиб эса ўша кезда шаҳар халқ таълими бўлимида енгил автомашина олиш учун 500 дан зиёд одам навбатда эди.

Бор-йўғи йигирма кун ишлаган Л. Подминогина эса... аризани 1986 йил 21 февралда ёзган ва худди шу куни Андижон шаҳар халқ таълими бўлими мудири А. Отабоев, тармоқ касаба уюшмаси шаҳар комитети раиси Ш. Тошматов ижроқомга Подминогинага машина ажратиш ҳақида илтимоснома йўллашган. Худди шу куни шаҳар ижроия комитети масалани ижобий ҳал этган. Худди шу куни «Узспорттовар»га қарашли хўжалик ҳисобида ишловчи 8-магазинда Л. Подминогинага «ВАЗ-2108» енгил автомашинасининг калити тутқазилган.

Энди буёғини тингланг. Л. Подминогина машинасини 1987 йил 22 декабрда Новороссийск шаҳрида истиқомат қилувчи Тамара Мадиянцга 6680 сўмга сотган. Қоғозда, албатта. Амалда эса қанчага пуллагани уларнинг ўзларига аён.

Людмила Подминогина машина сотишидан 20 кун олдин, яъни 1987 йилнинг 2 декабрида вилоят судининг раиси ва маҳаллий касаба уюшмаси комитети раиси имзолари билан Андижон шаҳар ижроия комитетига хат жўнатилди. Унда ишдаги муваффақиятлари ва совет судлов системасининг 70 йиллиги муносабати билан вилоят суди раисининг ўринбосари В. Подминогинга «ВАЗ-2109» енгил автомашинаси ажратилиши илтимос қилинган. 1987 йилнинг 29 декабрида эса В. Подминогинга «ВАЗ-2108» «Жигули» машинаси ажратилди. Ўшанда Людмила Александровна ўз машинасини сотиб юборганига роппа-роса бир ҳафта бўлган эди...

Мана сизга юксак минбарлардан туриб, такрор-такрор айтилаётган ижтимоий адолат!

Ш. Исроилов тақдирига нисбатан ҳақиқат кеч бўлса ҳам қарор топди. Лекин бу воқеалар саҳнасида иштирок этган «ўз кишиларимиз»нинг хатти-ҳаракатлари ташвишланарлидир. Қачонгача қўл қовуштириб яшаймиз ва андишанинг отини қўрқоқ деб билганлар билан муроса қиламиз?

Б. КАРИМОВ,
И. ЭГАМНАЗАРОВ,

Андижон вилояти «Коммунист» рўзномаси мухбирлари.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ва, ниҳоят, бизнинг қишлоқ мактабларимиз ҳам электрон-ҳисоблаш машиналари, компьютерлар билан таъминлана бошлади. Фарғона вилоятининг Фрунзе районидаги 33-ўрта мактабда ўқувчилар компьютерларда мустақил мисол ечмоқдалар.

СУРАТДА: мактабнинг ЭҲМ ўқитувчиси Маърифат Анорова XI синф ўқувчилари билан машғулот ўтказмоқда.

Муҳаммад АМИН суратга олган.

СПОРТ

«Пахтакор»дан ҳали умидни узманг

Футбол бўйича олий лига командалари ўртасида СССР биринчилигининг навбатдаги тур ўйинлари бўлиб ўтди. 13 май куни Тошкентнинг «Пахтакор» командаси ўз майдонида Киев динамочиларини қабул қилди. Гарчи футболчиларимиз бу мавсумда ўз мухлисларини ранжитишаётган бўлсалар-да, стадионга келганлар «Пахтакор» чиройли ўйин кўрсатишига ишонардилар. Ишқибозлар жуда яхши билишади: Киевнинг «Динамо» командаси учун «Пахтакор» ҳамиша кучли рақиб.

Мухлислар хато қилишмаган экан. Ҳамюртларимиз илк бор ишончли ғалабага эришишди. Улар майдонда рақибларга нисбатан ҳужумда тез, ҳимояда аниқ ўйнашди. Дастлабки дақиқаларданоқ Г. Денисов, А. Пятницкий, Н. Ҳасанов, М. Қосимов, И. Шквирин дадил ҳаракат қила бошлашди. Пахтакорчилар уюштирган ҳужумлардан бирида Миржалол зарб билан тепган тўп Ю. Кутепов қўриқлаётган дарвоза тўрига бориб тушди. Шундай қилиб ўйиннинг ўн бешинчи дақиқасида ҳисоб очилди. Орадан беш минут ўтар-ўтмас, И. Шквирин ҳам рақиблар дарвозасига тўп киритиб, ҳисобни 2 : 0 қилди.

Ўйиннинг иккинчи ярмида ҳар иккала томон ҳам тўп киритиш имкониятига эга бўлди. Ҳужумлардан бирида И. Шквиринни меҳмонлар дарвозабони қўполлик билан тўхтатди. Халқаро тоифадаги ҳакам А. Спирин киевликлар дарвозаси томон 11 метрдан жарима тўпи белгилади. Аммо И. Шквирин дарвозани нишонга ололмади. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, меҳмонлар ҳакамга ҳурматсизлик, рақибларга нисбатан эса қўполлик қилишди. Пахтакорчилардан Г. Денисов ва Х. Оганесян жароҳат олиб, майдонни тарк этишди. Бир ўйинда икки кишига шикаст етказилди.

Шу куни яна уч ўйин бўлиб ўтди. «Помир» — «Динамо» (Москва) — 2 : 1, «Металлист» — «Торпедо» — 0 : 2, «Локомотив» — «Динамо» (Минск) — 2 : 1.

Навбатдаги тур (18 май)да тошкентликлар Владикавказнинг «Спартак» командасини қабул қилишади.

Х. МИРҲОДИЕВ.

ИСТЕҲЗО УЙҒОТУВЧИ ВОҚЕА

М. БУЛГАКОВни йўқлаб

Ўша Мифхат Маратуллин редакция эшигига қоровуллик қиладиган рус кампирнинг ўрнида ишлаётган кунлар эди. Бир нарсани ҳозир ҳам тушуна олмайман: бизда тунги корректорлик қилиб юрган одам қанақасига бирдан қоровул бўлиб қолди? Бир куни қарасам, чап қўлдаги қоровулхонада шляпасини қўнқайтириб Мифхат ака ўтирибди. Қоровул хотинга тегажағлик қилаётгандир, деб ўйлаб «Ҳа?» десам, «Ўтирибмиз-да шундай қилиб» дейди. Дарров кўнглидан чиқмоқчи бўлдим. «Жуда яхши бўлибди-да. Қариганингизда кечки корректурада нима қиласиз. Бу ер соз, бир кун турасиз — уч кун ухлайсиз». Хуллас, шундай гаплар. Мифхат ака эса мен кутганнинг тескарисини айтди: «Тўғриси, ошна, бу ер бизга тўғри келмайди». «Нега? Чарчамасангиз». «Биласиз, бу иморатда озмунча нарса борми? Қоровулман деб ўтирсам... бошқа эшикдан олиб чиқиб кетишса... Бу ерда, ўзингиз биласиз, пулга ярайдиган нарсалар кўп. Кейин ҳаммаси менинг бўйнимга тушади. Қоровули битта бўлганга яраша эшик ҳам битта бўлса экан». «Э, Мифхат аке, қўрқманг, Шўро ҳукумати тузилгандан бери қоровулнинг қамалганини эшитганмисиз? Ҳатто тарихда ҳам бўлмаган. Акс ҳолда ўғирлик учун фақат қоровул жавоб бериши керак. Шу пайтгача жазоланмаганми, бундан кейин ҳам шундай бўлади. Шунинг учун сиз қўрқиб ўтирманг». «Қариган чоғимда прокурор чақиртириб юрмасин, дайман-да...».

Тўғри, Мифхат аканинг шу гапларидан кейин менинг ҳам кўнглим бузилиб юрди — бизда истаган одам истаган пайтда бемалол ўғирлик қилиши мумкин. Чунки шунга шароит бор. Хуллас, ўша кунлари Мифхат ака билан бир аҳволлашай деб қоровулхонага кирсам... Ўртада Лев Толстой турипти. Мифхат аканинг бошида эса ўша машҳур шляпаси. Гапираяпти:

— Мана, бабай қилган икан... У якдан-бу якдан гаплашиб ўтиррипйиз. Ўтириғиз дисем, ултирмий. Чай дисем чай ичмий. «Шрак»ка оборай дисем, ўрнимға адам йўк. Бу бабайнинг тилин сиз билмасанғиз, мен билмедим.

«Иван Васильевич касбини ўзгартиради» деган кинони минг марта кўргансиз. Мен ҳам. Шунинг учун Толстойнинг бу ерда сандироқлаб юришига мутлақо ажабланмадим. Чунки кейинги пайтларда ҳаётимиз шу даражада алғов-далғов бўлиб, ғаройиблар билан бойиб бормоқдаки, охир-оқибат ажабланиш туйғусидан ажралиб қолмасак гўрга эди, деган хавотирдаман. Ўйлаганим шу бўлди: «Бир бечора кашфиётчи қўшниларнинг қарғишларига чидаб вақт машинасини яратган-у, Лев Николаевични Термизга олиб келган. Ҳозир ўзи туш маҳали ёпиқ турадиган магазинларимизда ярим ўтказгич излаб юрган бўлса керак. Эй, овсар банда, нима қилар эдинг Толстойни безовта қилиб? Е уни ҳам қайта қуриш билан таништирмоқчи бўлдингми? Ҳалням сенга Сталинни ҳаётга қайтармаганинг учун раҳмат! Сен энди соат тўртгача сичқонни пойлаган мушукдек магазиннинг олдида ўтир. Бу ёқда эса Лев Николаевич Мифхат аканинг «лекцияси»ни эшитсин».

Мифхат ака гапдан тўхтагач, Толстой менга эътибор қилди. Нима деб ўйлаган бўлса ўзи билади. Азбаройи қизиқувчанлигимдан (бу қанчалик одобсизлик бўлмасин) Лев Николаевичга сер солдим. Дағал матодан тикилган кўйлаги тиззасига тушади. Белини қора чилвир билан боғлаб олган. Оёғида эса қўнжи баланд этик. Қўлидаги ҳассаси ҳам бизнинг дорихоналаримизда сотиладиганларига ўхшамайди. Шундай қалин кийинган бўлса-да, терламаётганига ҳайрон қолдим.

Инсоният яралгандан бери бир-бирига камтарлик бобида ақл ўргатса-да, мақтанчоқлик туйғуси қонимизга шу даражада сингиб кетганки, биринчи имконият бўлиши билан аждодлардан қолган шу буюк меросни ёдга оламиз. Дарров кўнглимдан «Лев Николаевични ўртоқларга би-ир кўрсатейин», деган фикр кечди.

Йўлимизда учраган биринчи хона «Хатлар бўлими» бўлди. Мастура мурабболи чой ичиб ўтирган экан.

Мастура менга мураббосиз чой узатаётиб, «Бу ўрис ким?» деб пичирлади.

— Бу киши Лев Николаевич бўладилар. «Уруш ва тинчлик» деган кинони кўрганмисиз? Ана шу кинонинг романини ёзган одам. Мифхат аканинг олдида турган эканлар...

Мастуранинг ранги бўзариб кетди. Хонага мутлақо ноқулай сукунат чўкди. Мен Толстой ҳақида яна икки оғиз гапирсам, Мастуранинг эси оғиб қолиши ҳам ҳеч гап эмасди.

Чойни ҳам ичмасдан, Лев Николаевични етаклаб учинчи қаватга чиқиб кетдик. «Маданият бўлими»нинг эшиги очиқ экан. Толстойга кўзи тушиши билан Маҳмуджоннинг мазаси қочиб қолди. Менга қаради, сўнг Толстойга қаради. Кейин яна менга. Аммо бир сўз айтолмади. Худди биров хонадан қувиб чиқараётгандек, эшикнинг оғзига келиб қўлини қовуштириб турди. Хонада, хайриятки, ўз мухбир Қурбон Жўраназаров бор экан — жонга ора кирди.

— Қани, бобо, келинг-чи. Кунлар ҳам исиб кетди. Ҳеч ёзиб бўлмаяпти. «Гагарин»да пашша кўп. Эрталабгача чақади. Баъзиларининг заҳри пашшахонадан ҳам ўтиб кетади. Соатмурод Жўрақулович бўлса, ҳар куни материал беринглар, дейди. Машина ҳам бир кругдан ошди.

Сўнг менга юзланди:

— Айтмоқчи, табриклаймиз. Машина олаётган эмишсиз. Умуман бизга ҳар йили машина берилиши керак. Кўп юрамиз. Бензин бепул бўлса эди... Бобойни олиб чиққан экансиз-да. Яхши қилибсиз. Меҳмон узоқдан келганми, дейман.

— Ясная Полянадан.

— Мен Сибирданми, деб ўйлапман.

— А, бу киши Толстой-ку!

— Йў-ўға?!

— Ҳа, Мифхат аканинг олдида ўтирган экан.

— Қайси Мифхат?

— Ўзимизнинг Мифхат акада. Маратуллин. Ҳозир вахтёр бўлиб ишлаяпти-да, пастда.

— Йў-ўға?

Қўшни хонада Сафар Омоннинг бир ўзи сигарет тутатиб ўтирган экан. Киришимиз билан ўрнидан туриб кетди.

— О-о, зўр-зўр! Худди ўзи. Бу кишини кўрган одам Толстойнинг ўзи деб ўйлайди. Мансур Равшановга хабар қилиш керак. Ҳатто Герасимов ҳам Толстойни бундай чиқаролмаган. Кўзлар, юз, соқол. Сочини айтмайсизми! Э, бу дийновликлар бало. Буларнинг қўлидан ҳамма нарса келади. Қойил. Ана буни санъат деса бўлади. Раззоқип, бу ёқ ким? Мен танимай турипман. Аммо-лекин қойил.

Лев Николаевич «Мени қаерга олиб келдинг?» дегандек чимирилиб турар, Сафар Омоннинг нутқидаги «Толстой» деган сўзгина унга тушунарли эди. Мен Сафар Омоннинг гапини бўлдим.

— Менга қаранг, бу киши Лев Николаевич бўладилар. Бу ерда ҳеч қандай актёр-пактёр йўқ. Хайриятки гапингизни тушунмаяпти.

— Раззоқип, бу номерингиз ўтмайди. Бу анекдодингизни Шамановга айтинг. Мени алдайман деб овора бўлманг.

— Булгаковнинг ҳалиги инженерига ўхшаб биров вақт машинасини яратган. Сўнг Толстойни Термизга олиб келган.

— Энди... ҳозир кимга салом берсангиз, ўзини пайғамбар деб таништиради. Хўп, майли, сизнинг гапингиз рост ҳам бўлсин. Ундай бўлса Толстой бу ерда нима қилиб юрипти?

— Оббо... Сизнинг ноўрин шубҳаларингиз ҳам... Нима, умрингизда Толстойни кўрмаганмисиз... расмини.

— Кўрганман. Эски бинода икки йил ўзингиз берган расм ойнамнинг тагида турди-ку!

— У Толстой эмас эди. Сергей Герасимовнинг Толстой ролида тушган сурати эди. Сиз ҳаммага Толстой деб кўрсатаверганингиздан сўнг мен индамаган эдим. Уялмасин деб.

— Сиз мени яна чалғитаяпсиз. Бу кишини Толстой, дейсиз, «Огонёк» босган суратни «Толстой эмас», дейсиз. Иш қилиб, дийновликларга ишонч қолмади.

Сафар Омонга гап тушунтиришнинг иложи бўлмади. Яна бироз ўтирсак, Лев Николаевичнинг соқолини тортиб кўриши ҳам ҳеч гап эмас эди. Шунинг учун тезгина уни олиб чиқиб кетдим.

Толстойни муҳаррирга дучор қилмоқчи бўлиб эшигини тортган эдим, у киши йўқ экан. Шу маҳал доим эшигини очиб ўтирадиган Аннақул ака ичкаридан «Нима гап?» деди. Лев Николаевични бошлаб унинг олдига кирдим.

— Бу киши Лев Николаевич, Мифхат аканинг олдида турган эканлар.

Хуллас, Аннақул акага ҳам Лев Николаевичнинг редакцияда қандай пайдо бўлиб қолганлигини тушунтириб бердим. Аннақул ака катта идораларнинг тарбиясини кўрган одам-да, дарров Лев Николаевичга мулозаматлар кўрсатди: муштдайгина чойнагидаги охирги чойни қуйиб узатди.

— Бўлди, бўлди. Тушундим. Бу кишини танийман. Партшколада ҳам унинг «Акула» деган ҳикоясини разбор қилганмиз. Лев Николаевичнинг киноларини ҳам кўрганмиз. Жуда соз. Жуда-е чуқур мазмунга эга. Партиявий нуқтаи назардан бирон нарса дея олмайман-у, лекин мазмуни чуқур. Бу кишини редакциямизга олиб келганингиз яхши иш бўпти. Муҳаррир билан келишиб, бирон нарсасини берса ҳам бўлади. Ҳикоя-пикоянгиз бўлса... Лекин уч қоғоздан ошмасин. Ҳа, майли, бу киши учун яна икки қоғоз қўшамиз, Фарид Жўрабоевичга ўзим топшириқ бераман. Яхшилаб таржима қилади. Кераксиз жойларини қисқартиради. Кейин Болта ака устидан бир кўрсалар... Лекин бу масалада муҳаррир билан келишиш керак. Олдига бир кирингизлар.

Муҳаррирга ҳам Лев Николаевичнинг редакцияда қандай пайдо бўлганлигини узоқ тушунтиришга тўғри келди.

Муҳаррир негадир Лев Николаевичга эмас, менга қараб гапира бошлади:

— Энди ўзингиз биласиз, газета обкомнинг органи. Бу кишининг ҳозир нимасини ҳам бериш мумкин? Бир нарса дейиш қийин.

Сўнг Лев Николаевичга юзланди:

— Болта Ёриев деган ўринбосаримиз бор. СССР Ёзувчилар уюшмасининг, СССР Журналистлар уюшмасининг аъзоси. Филология фанлари номзоди. Раззоқов, ҳузурига кириб, бир маслаҳатлашсалангиз. Кейин редколлегия аъзоларига ҳам бир ўқитамиз. Ҳозир энди замон шундай. Ошкоралик, демократия.

Менинг жудаям мазам қочди...

Ёнвага ҳам бурилмай, тўғри пастга тушдик. Иссиқдан билқиллаб ётган асфальт кўчани кесиб ўтаётиб Лев Николаевични эътиборсиз қолдирдим. Нариги бетга ўтганимда эса Толстой худди асфальтга сингиб кетгандай ғойиб бўлган эди...

Тожиддин РАЗЗОҚ.

Термиз.

1991 Алишер Навоий йили

ЁДЛАБ ОЛИНГ

БИР ГУЛ ҒАМИДИН ДЕДИМ ҚУЯЙ БАҒРИМА ДОҒ,
БОРГАЙМУ ДЕБОН АТРИ ДИМОҒИМГА ФАРОҒ,
БОРГИН ЧУ МУЛАВВАС АЙЛАДИ БУМ ИЛА ЗОҒ,
ЭМДИ АНИ ИСЛАМАККА ЮЗ ҲАЙФ ДИМОҒ.

Навоийни тушунмоқ учун

Тил яқину дил яқин

ГОЗУР//КОЗУР—кир ювувчи.
ГОМ — 1. одим, қадам, юриш.
2. азм, йўналиш; қасд, ният, истак, интилиш:
3. оёқ.
ГУВО — гувоҳ, шоҳид:
ГУВОРО — тез ҳазм бўладиган; матбуъ, ёқимли, сингимли.
ГУДОЗ — 1. эриш, куйиш:
2. дард, алам, андуҳ, изтироб.
ГУЗАР—ўтиш, кечиш; ўтиш жойи.
ГУЗИДА—1. маъқул, ёқимли;
2. тарихий китоб номи.
ГУЗИР — чора, илож, тадбир.
ГУЗОРАНДА — тартибга соладиган, безатувчи.
ГУЗОРИ — йўловчи.
ГУЗОРИШ — баён, таъбир, ривоят.
ГУКРА — гуркирамоқ, гулдирамоқ.
ГУЛАНДОМ — гул бичим, гулбадан; гўзал қоматли, хушбичим; нозанин.
ГУЛАФШОН — гул сочувчи; хурсанд ва шод этувчи; гулдек очилиб турувчи:
ГУЛБАРГ — 1. гул япроғи, гул.
2. гўзал, чиройли, кўркам юз.
3. дилбар, маъшуқа.
ГУЛБЕЗ — гул ҳиди сочувчи.
ГУЛБОНГ — баланд овоз билан нола тортиш, фарёд чекиш; хушовоз билан сайраш.
ГУЛБОР — гул ёғдирувчи.
ГУЛБУН — гул, гул тупи.
ГУЛГАШТ — гул сайри, гул сайли.
ГУЛГУН — 1. гулранг, пуштиранг, қизил:
2. ширин минадиган отнинг номи.
ГУЛГУНА—1. упа-элик, зийнат:
2. қизил, қип-қизил.
ГУЛГУНПЎШ — қизил кийган.
ГУЛДАСТАБАНД — 1. гул дасталовчи:
2. алломалар, шоирлар, илм аҳли.
ГУЛЖАБИН — гулпешона, очиқ пешона, ҳусидор, гулдай сўлим.
ГУЛМИХ//ГУЛМЕХ — 1. қалпоқдор узун мих, тикоили мих:
2. юлдузлар (юлдузларни осмонга қоқиб ташлайдиган михга ташбеҳ).
ГУЛКИРДОР — гулдай, гул каби.
ГУЛОБ — 1. гул суви, атир гул япроқларидан олинадиган хушбўй ичимлик:
2. кўз ёши.
ГУЛОБОМЕЗ — гулоб аралаштирилган.
ГУЛОБХОНА — гулоб чиқариладиган жой, гулоб сақланадиган хона.
ГУЛОГИН — гулдор, гул билан безатилган.
ГУЛОМЕЗ — гул аралаш, гул ҳидли.
ГУЛОРОЙЛИҚ — гул билан безашлик; хуш адолик, гўзал тараннум.
ГУЛПОШ — гул сочувчи, гул очувчи.
ГУЛРЕЗ — гул тўкувчи, гул сочувчи; мушак учқунларининг осмондаги гул шакли.
ГУЛХАД — гул юз, келишган жамол, гўзал.
ГУЛХАН — 1. гулхан, ўт, олов:
2. ўт ёқиладиган жой, гўлох; ўтхона.
ГУЛЧИН — гул терувчи, боғбон.
ГУЛШАКАР — гулқанд, ширин, мазали.
ГУЛШАНВОР — гулшандай, чаман каби.
ГУЛҲОЧА — гул — нақорат; қўшиқнинг банд-бандида такрорланадиган (читти гуло читти гул каби) сатр.
ГУМРОҲВАШ — адашганга ўхшаш, адашгандек.
ГУМРОҲЛИК//ГУМРОҲЛИҒ — хабарсизлик, ношудлик.
ГУМОШТА — ноиб, вакил.
ГУМШУДА — йўқолган, адашган.
ГУНАВАРД — ҳар хил гул, турли гул.
ГУНАШ — қуёш.
ГУНБАД//ГУНБАЗ — 1. гумбаз, иморат қуббаси:
2. осмон, фалак:
3. сайёра, планета:
4. иморат, бино:
5. даҳма, мозор гунбази:
6. табақа.
ГУНГ — 1. соқов, тилсиз:
2. маст, ҳушсиз.
ГУНГМАҚОЛ — тили тутилган: айтишдан ожиз, сўзлашдан ожиз.
ГУНГРАН — ғазабланиб, аччиғланиб ўз-ўзидан гапирмоқ, дудуғланмоқ.
ГУНЖОЙИШ — киргизишлик, сиғдиришлик.
ГУРБИЗ — ҳийлагар, маккор, фирибгар.
ГУРД — паҳлавон, баҳодир, қўрқмас.

ЎЗБЕК АДАБИЁТИНИНГ ЎГАЙЛАРИ

ёки ўшлик ёш ижодкорлар арз-доди

Бу муаммо биргина менинг тафаккурим меваси эмас, балки бундан бир неча йиллар муқаддам Ўш вилояти «Ленин йўли» рўзномаси қошида ташкил этилган «Илҳом» ижодкор ёшлар уюшмаси қатнашчилари муштарак фикрининг инъикосидир. Унга рўзноманинг масъул котиби, бир неча насрий тўпламлар муаллифи Мирзоҳид Мирзараҳимов, СССР Ёзувчилар уюшмаси аъзоси Усмон Темур бошчилик қиладилар. Бироқ «уюшма ана тарқаб кетади, мана тарқаб кетади» деган гаплар тез-тез қулоққа чалиниб қолади. Сабаби — ёш ижодкор битта-иккита шеър ёки ҳикоясини «Ленин йўли»да чиқариб олиш учунгина қатнашаётгани. Рўзнома жамоаси улардан ёрдамини аямаяпти. Ойда бир марта «Адабиёт ва санъат» саҳифасида шеърлар, ҳикоялар эълон қилинмоқда. Бироқ бу Ўш ва Жалолобод вилоятларида яшаб, ўзбек тилида ижод қилаётган ҳаваскорлар талабини қониқтирмаяпти. Ижодкорнинг табиати шундай — матбуотда кўрингани сайин кўринггиси келади. Лекин «Илҳом» илҳомчиларининг имкониятлари чекланган. Улар ёшларнинг асарларини вилоятдан ташқарига, масалан, Тошкент рўзномаю ойномаларига тавсия этишга ожиздирлар. Ҳаттоки, уларнинг ўзлари ҳам бунга муҳтож. Мирзоҳид Мирзараҳимов ҳикояларини Ўзбекистон вақтли матбуотида онда-сонда учратиш мумкин. Тўпламлари чиққанига қарамай, СССР Ёзувчилар уюшмаси аъзолигига ҳалигача қабул қилингани йўқ. Яқинда шоир Усмон Темурнинг 50 йиллиги нишонланди. Бироқ сўнгги марта қачон, қайси рўзнома ёки ойнома унга ўз саҳифасидан ярим қарич жой берганини эслолмайман. Қўлдош Мирзо, Ғанижон Холматов ва бошқалар ижодий тақдири ҳам ҳавас қилгулик эмас. Қаранг: инқилобдан кейинги даврда Ўшда ўзбек тилида қалам тебратувчи икки ижодкор уюшма аъзолигига қабул қилинган, холос. Булар драматург Абдуғани Абдуғафуров билан Усмон Темурдир.

Ўзимнинг тақдирим нима кечади? Тўққиз йилдирки, қўлёзмам Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётида ётибди. Чиқиш эҳтимоли борми, йўқми — билмайман.

Бот-бот шу саволлар бошимни қотиради: «Биз қайси адабиёт фарзандларимиз? Ўзбек адабиётиникими ёки қирғиз адабиётининг? Ўзбекистон отамиз бўлса, Қирғизистон онамизу, ҳануз «отангга бор, онангга бор» бўлаяпмиз.

«Халқ сўзи» рўзномаси Ўш вилоятига ўз мухбирини қўйиб хайрли иш қилди. Бу Ўзбекистонга «дарча» очилди, деган гап. Бошқа нашрлар ҳам бундан ўрнак олсалар савоб бўларди. Ёки Ўшда Тошкент нашриётларидан бирининг бўлими очилса. Ёхуд рўзнома, ойномалар, Ўзбекистон ойнаи жаҳони, радиоси ўшлик ижодкорларни ҳеч бўлмаса бир йилда бир «меҳмон» қилиб турсалар, осмон узилиб ерга тушмас.

Раҳим КАРИМ.

Назира Украинага боради

Жуғрофия фани бўйича яқинда бўлиб ўтган республика олимпиадасида Андижон вилояти Избоскан районидаги Муқимий номли 44-ўрта мактабнинг 10-синф ўқувчиси Назира Йўлдошева биринчи ўринни эгаллади ва Халқ таълими вазирлигининг 1-даражали дипломи, Андижон вилояти комсомол комитетининг фахрий ёрлиғи ҳамда Избоскан район халқ таълими бўлимининг қимматли совғалари билан тақдирланди.

Назира айни кунларда Украина ССРнинг Керч шаҳрида ўтказиладиган ёш географларнинг Иттифоқ олимпиадасига пухта ҳозирлик кўрмоқда.

Муроджон ТУХТАНАЗАРОВ,
ТошДУ талабаси.

XXI аср бўсағасида

ҚУЛОҒИНГ ОҒРИМАСИН, БОЛАЖОН!

● Ҳозир республикамизда ярим миллион боланинг қулоғи йирингланди; ҳар 1,5—2 минг боладан бири чиноқ туғилади; бир миллиондан ортиқ бола муртак безларининг сурункали яллиғланишидан азоб тортади...

● Эҳтиёж — 1000 дан ортиқ қулоқ, бурун, томоқ касалликлари шифокорлари керак. Ишлаётганлар — 190 нафар атрофида...

● «Ёшликда ёзгани — тошга ёзгани, қариликда ёзгани — музга...»

● Қатъий хулоса: республикамизга қулоқ хасталикларини даволайдиган ихтисослашган марказ ва унинг шохобчалари сув ва ҳаводай зарур!

Ўрта Осиё Болалар касалликлари тиббиёт институтининг қулоқ, бурун, томоқ хасталиклари кафедраси профессори, медицина фанлари доктори **Саидакрам Асқарович ҲАСАНОВ** билан «Халқ сўзи» мухбири **Муқтарама УЛУҒ қизи** суҳбатлашди.

— Республикамиздаги болалар соғлигининг ҳолатини шарҳлашга ҳожат йўқ. Фожиавий рақамларнинг замнида фарзандларимизнинг томчи сувдай беғубор жисму жонларига ёпишган бири-биридан бешафқат дардлар ётибди. Лекин, Саидакрам Асқарович, сиртдан қараганда, ўғил-қизларимиз орасида қулоқ касалликлари жудаям хавфли тус олмаганга ўхшайди...

— Аксинча. Саволга жавобни амалий бир тадбиримиз якунларини айтиш билан бошламоқчиман. Клиникамиз 1985 йилда ташкил топган. Биз республикада биринчи бўлиб институт домлаларини соғлиқни сақлаш ишларига бевосита жалб қилдик. Сирдарё вилоятининг 5-«А», 4-, Жиззахнинг 22-«А» совхозлари, Тошкент районидаги Ғуломмаҳмуд Абдуллаев номли колхоз билан шартнома тузиб, аҳоли ўртасида қулоқ касалликлари нечоғли тарқалганлигини аниқлаш учун 12 мингдан ортиқ кишини кўрикдан ўтказдик.

Мана хулосалар: Иттифоқимиз миқёсида ўртача 5 фоиз аҳоли ўрта қулоқ йиринглаши касаллиги билан оғриса, бизда бу рақам 6-7 фоизни ташкил қилади. Агар 6 фоиз деб оладиган бўлсак, қарийб ярим миллион боланинг қулоғи йирингланди...

— Сизнинг институт проренторлигидан воз кечиб, йўқ жойдан йўндириб Ўрта Осиёда биринчи бўлиб олтмиш ўринли болалар қулоқ касалликлари клиникаси ташкил этганлигингиз сабабини тушунгандайман.

— Тўғри, илгари ТошМИда қулоқ касалликлари клиникаси бор эди, лекин у ерда каттаю кичик аралаш даволанарди. Бундай шароитда, табиийки, биринчи навбатдаги эътибор катталарга қаратилади.

Асосий масалага қайтсак, клиникамиз очилгунга қадар республикамизда чиноқ касаллиги (туғма нуқсон, ногиронлик деса ҳам бўлаверади) билан ҳеч ким шуғулланмасди, марказ йўқ эди. Иттифоқ ҳисоб-китобига кўра, ўртача ҳар 5 мингдан 10 минггача бўлган болалардан бири чиноқ туғилади. Иттифоқ кўрсаткичидан энг юқори даражасини олсак, яъни ҳар 5 минг боладан бири чиноқ десак, Ўзбекистоннинг ўртача кўрсаткичи бу миқдордан 2,5—3 баробар ортиқ: бизда ҳар 1,5-2 минг боладан бири чиноқ туғилади. Хомчўт қилсак, ҳозир республикамизда 4 минг атрофида шундай туғма кемтиклик билан дунёга келган бола бор. Энди чиноқларни ўзимизда операция қилаяпмиз. Лекин ташкилий жиҳатдан жиддий қийинчиликларни енгишга тўғри келади. Сабаби — бундай операциялар бола беш ёшга тўлгандан сўнг уч босқичда бажарилади. Ҳар бири бир ярим-икки соатга чўзиладиган жарроҳлик жараёнларига қанча шифокорлар кераклигини тасаввур қилинг. Шунинг учун ҳозир вилоятлар марказларида ҳам болалар қулоқ касалликларини даволаш шифохоналари очиш ниятидамиз.

Бу камчилик вақтида тузатилмаса, кейинчалик жиддий касалликлар келтириб чиқариши турган гап. Илгари бу операцияни кўз касалликлари шифокорлари бажаришарди, муолажаларнинг 50-60 фоизи ижобий самара берарди. Босит Зоҳидов деган кўз дўхтири билан шу ҳақда кўп ўйладик. Кейинги йилларда бу жарроҳлик тадбирини биз — қулоқ, бурун, томоқ касалликлари мутахассислари бажараяпмиз. Беморларнинг 98 фоизи дарддан тўлиқ фориғ бўлаяпти. Бу тажрибани ҳам оммалаштириш, ўргатиш, жойларда татбиқ этиш ниятимиз бор. Шогирдимиз Гулимбой Бобохонов шу операциянинг устаси бўлиб қолди.

Сиз «Вилоятларда махсус шифохоналар очилса, уларни кадрлар ва ускуналар билан етарли таъминлаш мумкинми?» — деб сўрадингиз. Менимча, шифокор халқнинг дардини бўйнига бўйинтуруқ қилиб осиб олиши керак. Йўқ, деб ўтираверсак, из-фикри ғоят ибратли.

Яна бир муаммо: республикамизда 8 миллион атрофида бола бўлса, шулардан 10—12 фоизи, демак бир миллиондан ортиқ ўғил-қизлар муртак безларининг сурункали яллиғланишидан жабр тортадилар. Бу дардни яхшилаб даволаш керак. Кўпчилик тушуниб етмайди: буруидан нафас олиш — буюк ҳодиса. Кечаси сийиб қўйиш, алаҳлаш, инжиқлик, мижғовлик бурундан нафас олмаслик натижасида ҳам келиб чиқади. Қулоқ касалликларининг бошланишига, зўрайишига, эшитиш қобилиятининг пасайишига муртак безининг яллиғланишидан келиб чиқадиган оқибатлар ҳам сабаб бўлиши мумкин.

Рақамлар исботлайди: ҳар икки кишининг бирида бурун ёндош бўшлиқларининг яллиғланиши учрайди. Агар қулоқ, бурун, томоқ касалликларига эътибор ҳозирги даражада қоладиган бўлса, фарзандларимиз ақлий қобилиятининг тўла ривожланиши билан рўёбга чиқадиган жуда кўп имкониятларни бой берамиз.

— Лекин, Саидакрам Асқарович, ҳали муолажа хоналарини айланганимизда, тасаруфингиздаги асбоб-ускуналарнинг аксарияти болалар 5-6 ёшга тўлгандан кейингина уларнинг эшитиш қобилиятини текширишга қобил эканлигини айтдингиз...

— Ҳа-а... дардларимиздан бирини англабсиз. Ўзимизку қўлимиздан келган ишларни амалга оширишга уриниб ётибмиз. Илгари буруннинг ўрта девори қийшайиши касаллиги билан туғилганлар улғайгач операция қилинарди. Ҳозир биз бу шифо тадбирини тўрт ёшлилардан бошлаб амалга ошираяпмиз, чунки бола қанчалик тез тўғри нафас олишга ўтса, мияси шунча жадал ривожланади.

Лекин фарзандларимизнинг қулоқ хасталикларини илк ёшларда аниқлайдиган асбоб-ускуналарга, компьютерли аудиометрлар, объектив аудиометрларга жуда муҳтожмиз. Бундай соз асбобларни чет элдан сотиб олиш учун валюта керак.

Валюта эса... Яшириш фойдасиз: қулоғи оғриқ болалар, агар қобилияти бўлса ҳам, келажакда ўта аниқлик талаб қиладиган мутахассисликда ишлолмайдилар. Натижада бундан ҳам инсон бир умр армонли бўлиб қолади, ҳам тараққиётимиз зарар кўради. Қиссадан ҳисса дегандай, фикримни яна бизнинг клиникамизни кенгайтириш, моддий асосларини мустаҳкамлаш, жойларда болалар қулоқ касалликларини даволаш ниятида махсус шифохоналар очиш шарт деган гапга олиб келмоқчиман. Айни шу кунларда клиникамиздаги 60 ўринда 75 бола даволанмоқда, кўпчиликни кундуз куни даво оладиган тартибга ўтказганмиз. Ўринлар сонини ҳеч бўлмаганда 120 га етказишни шароит тақозо қилиб турибди.

— Сиз ўзингиз республика Соғлиқни сақлаш вазирлигида бош отоларингологсиз. Вазирлик муаммонинг ечимига қандай қарайди?

— Масъул ходимлар биз билан ҳамфикр. Лекин эҳтиёжга яраша имконият яратмоқ учун жуда кўп маблағ, мутахассислар керак. 120 ўринли марказ очиш ҳақида гапирдим. Бу даргоҳга замонавий тиббий ускуналардан тортиб сурдолог, логопед, фонятор, психоневролог, слухопротезист каби чуқур йўналишдаги шифокорлар талаб қилинади. Ҳозир Ўзбекистон учун мингдан ортиқ қулоқ, бурун, томоқ дўхтирлари зарур, ишлаётганлар эса 190 нафар атрофида. Уларнинг савияси ҳам бир текис эмас. Мураккабликни, олдимизда турган қийинчиликни бир қадар ҳис этаяпсизми? Яна такрорлайман: марказ ва унинг шохобчалари кенг миқёсда тажриба алмашиш, кадрлар сони ва сифатини ошириш, ўрганиш ва ўргатиш учун шароит яратади.

— Дўхтир, халқимиз орасида инсон тафаккури ҳақида: «Ёшликда ёзгани — тошга ёзгани, қариликда ёзгани — музга...» — деган ҳикмат бор. «Бола илк ёшидан дунё билан, жамият билан соғлом сезгилар воситасида алоқадор бўлмаса, кейинчалик унинг мияси қотиб қолади», — деган гапингиз кўнглимга тошдек ботди. Рўзномамиз жамоаси, муштарийлар, айниқса ота-оналар халқ ғамида бошлаган қийин, аммо савоб ишларингиз ривож топишига тилакдошу манфаатдошмиз.

Энди... сезиб турибман, ушбу суҳбатимиз фарзандининг дардига даво тополмай юрган қанчалаб ота-оналарнинг юрагига умид бағишлайди. Бизга мантублару Сизнинг Тошкент шаҳрининг бир чеккасида жойлашган клиникангизни изловчилар кўпаяди...

— Бош устига. Фақат юқорида айтганимдек, ҳаммани даволашга шароитимиз имкон бермайди. Ҳар чоршанба кунлари кундуз 13 дан бошлаб клиникамиз қабулхонасида келувчиларни кўрикдан ўтказамиз, маслаҳат, йўлланма берамиз.

Азиз ота-оналар, ёдингизда бўлсинки, болангизнинг бурундан нафас олишига, ҳадеб бурни оқаверишига бефарқ қараманг. Бурни оқаверса, бурнидан нафас олишга қийналса, дўхтирга мурожаат қилинг. Чунки сиз арзимаган деб ўйлаган бу ҳолатлар мияга асорат берадиган жиддий касалликларга сабаб бўлади. Фарзандингизнинг қулоғи оғриган ва йиринглаганда сув кириши жуда хавфли, шунинг учун бундай пайтда қулоғига ёғланган пахта тиқиб чўмилтиринг. Болалар овқати тўйимли, сервитамин бўлиши ҳам жуда муҳим.

— Айтайлик, вилоятларда шундай шифохоналар очилса, уларни малакали, тажрибали дўхтирлар билан таъминлаш имконияти борми?

— Ҳозирги шароитда бу ишни яна орқага суришга маънавий ҳаққимиз йўқ. Саволингизга жавоб беришдан олдин айтиб қўяй: бундан 5-6 йил муқаддам чиноқ болаларни операция қилдириш учун Москвага олиб борилларди. Болани албатта ота-онаси ёки улардан бири ва шифокор ҳамкорлигида уч қайта марказга обориб келишнинг моддий томонини ўйлаб кўринг-а. Вазият шундай давом этаверса, биринчидан, барча ота-оналар ҳам бунга имконият тополмасликлари аниқ, иккинчидан, Соғлиқни сақлаш вазирлигининг ҳамма маблағи йўлкирадан ортмай қолиши турган гап эди. Айниқса, меҳнаткаш халқнинг топгани еб-ичарга аранг етиб (етмай) турган шароитда, кўпчилик ота-оналар ўзлари иложсизликдан болаларининг иқтидори, лаёқати, бахти ярим бўлиб қолишига кўнишга мажбур бўлардилар. Ҳозир Ҳусан Умаров деган шифокор йигитимиз чиноқларни маҳорат билан операция қилаяпти, эшитиш йўлини очиб, қулоқ супрасини ясашни яхши йўлга қўйди. Клиникамизга бундай муолажани истаб Ўрта Осиё, Қозоғистон ҳудудидан беморлар келишаяпти, лекин уларнинг ҳаммасига ёрдам беришга имкониятимиз йўқ. Вилоят марказларида қулоқ касалликлари шифохоналари очиш режамиз амалга ошса, аввало у ерлардан иқтидорли ҳамкасбларимизни таҳлаб олиб, нозик операцияларни ўргатамиз.

Яна бир жиддий муаммо бор: айрим болаларда кўз ёши қопи билан бурун бўшлиғи орасидаги туташ йўл туғма берк бўлиши мумкин. Ланмасак, бизни ҳеч қачон тайёр имкониятлар билан сийламайдилар. Шу олти йил ичида клиникамиздан ўндан ортиқ иқтидорли, малакали шифокорлар етишиб чиқди, уларнинг ўртача ёши — 28-29. Мақтаниб қўяй: кўз ёши қопи билан бурун бўшлиғини очиш бўйича иш олиб бораётган Иттифоқдаги ягона клиника — бизнинг даргоҳимиз. Кўз дўхтирларига шикоят қилаётган ҳар олти беморнинг бири шу хасталикка йўлиққанини айтсам, шифохонамиз ва унинг жойлардаги шохобчалари нечоғли муҳим ва зарурлиги равшан бўлади.

— Қулоқ касалликларининг илдизлари нималарда?

— Муҳитнинг, экологик шароитнинг танглашуви, қариндош-уруғлар никоҳи барча касалликлар қатори бу дарднинг ҳам кўпайиб, оғир ҳолатда кечишига сабаб бўлмоқда.

Расмий маълумотларга қараганда, куррамиз аҳолисининг 64 фоизида эшитиш қобилияти паст. Бунинг асосий сабаби — қулоқ эшитиш нерв толаларининг жароҳатланиши. Республикамизда ҳам бундай касаллик салмоғи анча юқори.

Сабаблар тўғрисида гапирдик, ўз-ўзидан оқибатлар ҳам тилга келади. Болаларда эшитиш қобилиятининг пасайиши, йўқолиши — даҳшат. Чунки бола гапириши, товушларни бурро талаффуз қилиши, фикрини бехато ифодалаши учун аввало бу малакаларни ўрганиши керак. Ўрганиш учун эса аниқ-тиниқ эшитиши зарур. Фарзандларнинг қулоқ касалликлари қанча эрта аниқланса, шунча яхши.

Буюк ёзувчи Лев Толстойнинг ўзи билган ҳамма нарсаларни беш ёшгача ўргангани, кейинчалик эса умри давомида ўша билганларини ривожлантиргани ҳақидаги

— Яқин йилларда ота-оналар, ҳеч бўлмаганда, ўғил-қизларининг тўкис ривожланишлари учун ўз қўлларидан келадиган имконият — болажонларни сифатли, қувватли озиқ-овқатлар билан таъминлаш имкониятига эга бўлсалар ношкийди...

Дўхтир, долзарб ва муҳим мавзудаги суҳбатингиз учун ташаккур. Яхши ниятларингиз рўёбга чиққан кунларда учрашайлик, ўша келажакнинг соғинчи кўпнинг юрагига тушсин...

Сирдарё вилоятининг Боёвут районидаги Усмон Юсупов номли давлат хўжалигида меҳнаткашлар саломатлиги йўлида хайрли ишлар қилинмоқда. Хўжаликда 90 ўринли шифохона ва поликлиника ишлаб турибди.

СУРАТДА: табиба Римма Бойбулатова беморга маслаҳатлар бермоқда.

Еркин БОТИР олган сурат.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ
СССР ХАЛҚЛАРИ ДУСТЛИГИ САРОЙИДА

29, 30 май соат 19.00 да

«САМАРҚАНД ЮЛДУЗЛАРИ ШУЪЛАСИ»
САФИЯ САФТАРОВА ижросида

ўзбек, тожик, эрон, афғон, озарбайжон қўшиқлари.

«Навбаҳор» вокал-чолғу ансамбли ҳамда ажойиб рақс ва сўз усталари сизга ҳузур-ҳаловат бахш этадилар.

Кўпчилик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Чипталар сарой кассаларида соат 10.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефон: 45-92-13.

Бош муҳаррир: Аҳмаджон МУХТОРОВ.

Таҳрир ҳайъати: Анвар ЖУРАБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдували ИМОМАЛИЕВ, Йўлдош ИСМОИЛОВ, Тоҳир МИРҲОДИЕВ, Турғун НАЗАРОВ (масъул котиб), Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ, Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Азим СУЮН, Тоиба ТУЛАГАНОВА, Муҳтарама УЛУҒОВА, Саиди УМИРОВ, Норбобо ШАКАРОВ, Муҳаммад Содиқ Муҳаммад ЮСУФ, Ориф ЮНУС.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй.

Босишга топшириш вақти 21.00
Босишга топширилди 21.00.
Индекс: 64608. 5407-буюртма.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12